LIPTOVSKÁ PORÚBKA – MALUŽINÁ, ZMENA V ŤAŽBE STAVEBNÉHO KAMEŇA

OZNÁMENIE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI
podľa § 18 ods. 3) zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení

August 2016

OBSAH

Kap.	Názov kapitoly	Strana
I.	Základné údaje o navrhovateľovi	3
II.	Názov zmeny navrhovanej činnosti	4
III.	Údaje o zmene navrhovanej činnosti	4
III.1.	Umiestnenie navrhovanej činnosti	4
III.2.	Stručný opis technického a technologického riešenia navrhovanej zmeny navrhovanej činnosti vrátane požiadaviek na vstupy a výstupy	4
III.2.1.	Úvod	4
III.2.2.	Technologické riešenie navrhovanej zmeny činnosti	8
III.2.3.	Technické riešenie navrhovanej zmeny činnosti	9
III.2.4.	Požiadavky na vstupy	17
III.2.5.	Údaje o výstupoch	17
III.2.6.	Ostatné očakávané zdroje a dopady	20
III.3.	Prepojenie s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami a možné riziká havárií vzhľadom na použité látky a technológie	21
III.4.	Druh požadovaného povolenia podľa osobitných predpisov	21
III.5.	Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch presahujúcich štátne hranice	22
III.6.	Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia	22
IV.	Vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva	28
IV.1.	Vplyvy na zdravie obyvateľstva	28
IV.2.	Vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia	29
V.	Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie	34
VI.	Prílohy	41
VII.	Dátum spracovania	42
VIII.	Spracovateľ oznámenia	42
IX.	Oprávnený zástupca navrhovateľa	42

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1 NÁZOV

EUROVIA – Kameňolomy, s.r.o.

2 IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO

36 574 988

3 SÍDLO

Osloboditeľov č. 66, 040 17 Košice
Správa spoločnosti: Hlinská 40, 011 18 Žilina

4 OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA

Ing. Ľudovít Kováč
riaditeľ spoločnosti

Riaditeľ spoločnosti zastupuje spoločnosť na základe plnej moci udelenej konateľmi spoločnosti.

5 KONTAKTNÁ OSOBA

Mgr. Ferdinand Zaťko
geológ, manažér prípravy výroby
ferdinand.zatko@eurovia.sk

II. NÁZOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Liptovská Porúbka – Malužiná, zmena v ťažbe stavebného kameňa.

III. ÚDAJE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

III.1. UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Kraj: Žilinský samosprávny kraj
Okres: Liptovský Mikuláš
Obec: Malužiná)

Katastrálne územie: Liptovská Porúbka
Parcelné číslo pozemku, ktorého sa týka navrhovaná zmena: 1870/9.

Lokalizáciu navrhovanej zmeny v ťažbe v rámci DP je možné identifikovať v prílohe č. 2.

III.2. STRUČNÝ OPIS TECHNOLOGICKÉHO A TECHNICKÉHO RIEŠENIA VRÁTANE POŽIADAVIEK NA VSTUPY A VÝSTUPY

2.1. Úvod

Úvodom je nevyhnutné konštatovať, že navrhovateľ a súčasne aj ťažobná spoločnosť EUROVIA-Kameňolomy s.r.o. vykonáva ťažbu a úpravu surovín podľa schváleného plánu otvárky, prípravy a dobývania ložiska nerastných surovín (ďalej ako „POPD“) a všetkých súvisiacich bansko-technických a spracovateľských povolení. V jestvujúcom dobývacom priestore Liptovská Porúbka – Malužiná (ďalej ako „DP“) teda prebieha v súčasnosti ťažba nevyhradeného nerastu melafýru, ktorý je významnou zložkou stavebných surovín a komodít. Navrhovateľ – ťažobná organizácia EUROVIA-Kameňolomy s.r.o. (ďalej len „navrhovateľ“) doriešila v roku 2013 problematiku ťažby spracovaním správy o hodnotení vplyvov ťažby schválenej POPD do roku 2019 a celý proces posudzovania vplyvov podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon“) bol ukončený vydaním záverečného stanoviska Ministerstva životného prostredia SR č. 435/2013-3.4/jm z 14.6.2013 (ďalej ako „záverečné stanovisko“) ku Správe o hodnotení navrhovanej činnosti Liptovská Porúbka, ťažba a úprava stavebného kameňa z júna 2012 (ENVIGEO, a.s. Banská Bystrica, ďalej len ako „správa o hodnotení“).

Dokumentácia POPD bola pre obdobie rokov ťažby 2009 – 2019 schválená rozhodnutím Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici č. 1563-3393/511Bo-Go/2007 z 4.12.2007 v rozsahu od 200 000 do 650 000 ton za rok. Navrhovaná činnosť sa vykonáva na parcelách k.ú. Liptovská Porúbka KN C č. 1870/1, 1870/2, 1870/9, 1870/10, 1870/11 vedených ako ostatná plocha (natrvalo vyňatá z funkcii lesných pozemkov). Navrhovaná zmena v činnosti sa v podstate fyzicky týka len parcely č. 1870/9. Uvedené pozemky nie sú vo vlastníctve navrhovateľa, sú však právne vysporiadané a ich využívanie je dané dlhodobou nájomnou zmluvou s vlastníkmi, ktorá umožňuje pozemky využívať na ťažobné účely.

Týmto má navrhovateľ zabezpečenú ťažbu vo vyčlenenej časti DP do roku 2019 v očakávanom množstve ťažby 350 000 t ročne (v extrémnom maxime do 650 000 t ročne). V súčasnosti však nie je zvýšený dopyt po komoditách (výrobkoch) produkovaných touto prevádzkou napriek tomu, že sa melafýr na základe jeho fyzikálnych a chemických vlastnosti považuje za jednu z najlepších hornín a komodít pre stavebné účely, na ktorú sa dominantne používa (frakcie drveného kameniva do asfaltových zmení, betónových zmesí a do násypov koľajových telies, a inde). Je to najmä spôsobené nákladnou dopravou na miesto určenia, keď sa na väčšie

vzdialenosti stráca ekonomická efektivita pre odberateľov a preto sa často preferuje aj iný nerast, ale z menšej vzdialenosti ložiska ku koncovému odberateľovi. V súčasnosti prevádzka lomu v Malužinej ťaží surovinu a vyrába z nej frakcie kameniva len na základe zaisteného odberu a predaja v cca 40% úrovni ťažobných a prevádzkových kapacít. Preto sa aj očakáva, že predpokladaná ťažba povolená do roku 2019 nevyťaží zásoby nerastu na ložisku určených na ťažbu a tieto sa budú ťažiť v nasledujúcom období. Objem ťažby a výroby však závisí aj od požiadaviek stavebného trhu, ktorý môže túto situáciu otočiť a nie je vylúčené, že sa naplnia do roku 2019 očakávané objemy ťažby a spracovania suroviny a po tomto období bude treba hľadať v danom DP nové technologické a priestorové možnosti na racionálne doťaženie ložiska. Viaceré indície nasvedčujú, že stavebný trh po jeho viacročnom útlme ožíva a v následnom období bude možné očakávať zvýšený záujem o primárne stavebné suroviny vyššej kvality, pričom komodity vyrábané z melafýrov patria po normatívnej stránke k tým najkvalitnejším.

Navrhovateľ si plne uvedomuje stav, ktorý v súčasnom období je v súvislosti s lokalizáciou kameňolomu a súčasnými požiadavkami legislatívy ochrany životného prostredia a najmä ochrany prírody a krajiny. Faktom ale je, že DP priestor tu bol vyčlenený v roku 1966, teda 12 rokov pred tým ako bol vyhlásený Národný park Nízke Tatry (Vyhlásený Nariadením vlády SSR č. 119/78 Zb. z 14. júna 1978) pričom v tom období (podľa vtedajšieho zákona č 1/1955 Zb. SNR o štátnej ochrane prírody) sa nevyhlasovalo ochranné pásmo národného parku a DP bol úplne mimo záujmov a konfliktov so štátnou ochranou prírody (Správou NAPANT). Ochranné pásmo bolo vyhlásené až novým nariadením vlády SR č. 182/1997 Z.z. už podľa nového zákona o ochrane prírody a krajiny z roku 1994 (od roku 2002 nahradeného novým zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení).

V súvislosti so vstupom Slovenska do Európskej únie (2004) došlo okrem prijatia novej legislatívy (cit zákon o ochrane prírody a krajiny) aj k akceptácii a realizácii nového prístupu k územnej a druhovej ochrane prírody, keď okrem národnej sústavy chránených území vzniká aj súvislá sieť území európskeho významu na ochranu vyčlenených druhov a biotopov európskeho významu, známe pod názvom NATURA 2000. Plocha DP sa takto dostala do kontaktnej blízkosti území NATURA 2000 a to konkrétne s územiami európskeho významu SKUEV0302 Ďumbierske Nízke Tatry a SKUEV0300 Skribňovo a SKUEV0310 Kráľovohoľské Nízke Tatry a územím na ochranu vtáctva Chránené vtáčie územie SKCHVÚ018 Nízke Tatry.

Aj na tieto skutočnosti prihliada správa o hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a teda aj na prírodu a krajinu. Nebolo preukázané, že navrhovanou činnosťou, ktorou je v podstatne kontinuitné pokračovanie dlhodobej činnosti – ťažby a úpravy surovín v platnom DP, dochádza k negatívnym vplyvov na zložky životného prostredia a na objekty záujmov štátnej ochrany prírody a krajiny vrátane predmetu ochrany území NATURA 2000.

V rámci prerokovávania správy o hodnotení Správa NAPANT však uplatnila požiadavky na ochranu tej časti DP, ktorá sa ešte nestala kameňolomom a nezačala sa v ňom ťažba. Správa NAPANT vo viacerých stanoviskách upozornila, že na východnom okraji DP, za hrebeňom, sa v súčasnosti nachádzajú lesné porasty, ktoré majú charakter biotopov európskeho významu a tieto sú v takom stave, že vyjadrili požiadavku, aby boli tam ponechané a neodstránené postupujúcou ťažbou. Jedná sa o biotopy podľa katalógu biotopov (Stanová V., Valachovič M., (eds.) 2003) nasledovne:

Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180)
Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

Ich stav a plošný výskyt verifikovala štúdia „Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná“ (Šibík J., 2010), ktorú si objednal navrhovateľa a je súčasťou správy o hodnotení. Priestorový výskyt takto vyčlenených biotopov je uvedený na mape v prílohe č. 3. Biotop Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy, o ktorom sa zmieňujú aj stanoviská Správy NAPANT, na lokalite potvrdený nebol.

Uvedená situácia bola konzultovaná s autorom tejto štúdie a ako aj s jeho odborným pohľadom na stav lesných biotopov a biologickú a ekosozologickú hodnotu danej lokality. Z právneho hľadiska sa však dívame na túto oblasť v rámci DP inak a podľa lesníckeho práva uvedené územie bolo trvalo vyňaté z lesných pozemkov (LPF) určených na funkcie lesa a lesných ekosystémov. Z hľadiska biotopov, aj keď boli botanicky charakterizované a verifikované ako biotopy európskeho významu, nie sú územne chránené biotopy a vzťahuje sa na ne režim ochrany podľa §6 ods. 3 cit zákona a §3 vyhlášky MŽP SR č. 173/2011 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., príloha č. 1.

Nakoľko právne postavenie a plošné rozšírenie biotopov európskeho významu v rámci DP nie je chránené žiadnym právnym inštitútom (z hľadiska kategórie lesných porastov a ani z hľadiska záujmov štátnej ochrany prírody) je nevyhnutné nájsť vhodný kompromis ako ďalej postupovať a riešiť vzniknutú situáciu, pričom vo výhľade sú dva reálne scenáre vývoja:

1) Navrhovateľ koncom obdobia účinnosti súčasného POPD pripraví nový plán využitia ložiska a bude sa snažiť „prelomiť“ stanoviská chrániace výskyt biotopov v DP viacerými právnymi cestami, pričom súdny výrok by celý problém stretov záujmov vyriešil (ale aj skomplikoval ako to už pri súdnych konaniach je zvykom) a vegetácia vyskytujúca sa v kameňolome by bola trvalo odstránená. Tento scenár by súčasne zaviazal navrhovateľa sanovať a rekultivovať ložisko po doťažení jeho zásob pričom by postupoval podľa osvedčených a zaužívaných najmä technických postupov. Horizont tohto scenára nie je z časového ani z vecného hľadiska dosledovateľný.
2) Scenár ukončenia ťažby doťažením dostupných zásob surovín na ložisku bez zásahu do jestvujúcich biotopov európskeho významu vo východnej časti DP a akceptovať stanoviská Správy NAPANT a relevantných úradov a po vyťažený týchto dostupných zásob ložisko uzavrieť a ťažbu ukončiť. Navrhovateľovi – súčasnej ťažobnej spoločnosti alebo jej právnemu nástupcovi, však týmto nevznikne právna záväznosť likvidácie ložiska podľa príslušných predpisov (banský zákon) nakoľko sa ložisko nevyťaží a DP nezruší. Súčasne bude vyvíjaný tlak na hľadanie a určenie náhradného ložiska stavebného kameniva (nevyhradeného nerastu) v inej lokalite, pričom nerast tejto kvality a dostupný na ťažbu nie je v súčasnosti už jednoduché identifikovať, prejsť procesom určenia ložiska a určiť na ťažbu. Je pravdepodobné, že ak aj vznikne nová ťažba surovín, vzniká tým nový tlak a vplyvy na životné prostredie v krajine, ktorá bola dosial nezasiahnutá takouto činnosťou.

Navrhovateľ, ktorý je v súčasnosti majiteľom práv ťažby v DP, sa preto rozhodol v tejto etape riešiť uvedený problém a tak získať priestor (z časového a vecného hľadiska) v predstihu vynútenej realizácie jedného z vyššie uvedených scenárov vývoja a preferovať hľadanie kompromisu, resp spoločného konsenzu s relevantnými inštitúciami tak, aby skutočne došlo k racionálnemu využitiu ložiska v čo najvyššej miere ale súčasne a k zachovaniu hodnotných a ekosystémovo významných funkcií lesných porastov a biotopov v konkrétnej časti DP, ktoré sa už nikdy neporušia a neodstránia v súvislosti s postupom ťažby nerastov.

Záverečné stanovisko mimo iné v časti 3 (príloha č. 1) uvádza nasledovné požiadavky a opatrenia, ktoré je navrhovateľ v rámci povolenia navrhovanej (banskej) činnosti zabezpečiť:

Podľa očíslovaných podmienok záverečného stanoviska:

Podmienka č. 15: V spolupráci so Správou NAPANT a ďalšími prizvanými nezávislými odborníkmi presne vymapovať plochu výskytu biotopov európskeho významu v rámci DP a túto plochu zaviesť do databázy biotopov v rámci ŠOP SR;

Podmienka č. 16: Presne vyznačiť JV hranicu DP a explicitne definovať hodnoty potenciálneho výskytu, stavu a hodnoty biotopov európskeho významu vo vnútri plochy DP;

Podmienka č. 17: Vyčleniť plochu medzi JV hranicou DP s verifikovaným výskytom biotopov európskeho významu a predpokladaným ťažobným rezom najvyššej etáže, túto plochu súčasne využiť ako ochrannú plochu zabraňujúcej prieniku osôb a zveri do nebezpečnej blízkosti lomových stien (napr. aj umiestnením vhodného oplotenia);

Podmienka č. 19: Navrhovateľ bezodkladne zabezpečí všetky ďalšie potrebné úkony vedúce k legalizácii administratívnej zhody súvisiacich s racionálnym využitím ložiska a navrhovaných opatrení pre dané obdobie;

Tieto 4 body záverečného stanoviska sú kľúčové jednak pre ďalšiu existenciu a prevádzku kameňolomu ako aj pre zachovanie hodnoty a stavu jestvujúcich lesných biotopov na východných svahoch melafýrového masívu, ktorý bol predurčený na ťažbu nerastných surovín v rámci určeného DP. Týka sa to najmä podmienky 19, keď navrhovateľ musí (by mal najmä vo vlastnom záujme) zabezpečiť všetky ďalšie potrebné úkony vedúce k legalizácii administratívnej zhody súvisiacich s racionálnym využitím ložiska a navrhovaných opatrení pre dané obdobie. To, že tieto lesné porasty boli už vyňaté z funkcií lesov a lesného hospodárstva a lesné pozemky boli prekategorizované na ostatné plochy, nie je v tejto fáze podstatné. Hlavným záujmom navrhovateľa je nájsť spoločné riešenie a hľadanie spoločných záujmov so štátnou ochranou prírody tak, aby všetky záujmy vyhovovali obom zainteresovaným stranám.

V rámci podmienky č. 15, ktorá požaduje presne vymapovať plochu výskytu biotopov európskeho významu v rámci DP a túto plochu zaviesť do databázy biotopov v rámci ŠOP SR, vychádzame zo skutočnosti, že tieto biotopy boli indikatívne vymedzené v rámci cit. štúdie J. Šibíka v roku 2010. V prípade, že dôjde k zhode v rámci tohto návrhu ďalšieho postupu, Správa NAPANT tieto a ostatné plochy zavedie do databázy biotopov ŠOP SR (prípadne podľa možností aj upresní hranice plošného výskytu). Podmienka č. 16 bola už splnená, hranica DP je presne vyznačená a v rámci DP boli definované výskyty a stav biotopov vo vnútri DP (nestotožňujúc sa s výsledkami hodnotenia v rámci posudku Ing. V Stockmanna). V prílohe č. 3 je vyznačený plošný výskyt biotopov v rámci DP tak ako ich verifikovala analýza dr. J. Šibíka.

Podmienky 17 a 19 sú meritórnym predmetom tohto návrhu. Postupným rokovaním a hľadaním riešenia (v podstate od roku 2014) došlo k zhode medzi navrhovateľom a Správou NAPANT a v rámci procesu hodnotenia tejto zmeny podľa § 18 a súvisiacich ustanovení zákona vyčlenila sa plocha medzi JV hranicou DP s verifikovaným výskytom biotopov európskeho významu a predpokladaným ťažobným rezom najvyššej etáže, do ktorej sa už v budúcnosti nebude zasahovať a bude slúžiť najmä ako nárazníková a tlmiaca zóna medzi priestorom ťažby a okolím DP a súčasne aj ako model pri rekultivácii a revitalizácii vyťaženého priestoru po ukončení ťažby v tejto časti DP. Navrhovaná zmena a nájdená zhoda sa stáva východiskom pre všetky ďalšie úkony vedúce k legalizácii administratívnej zhody súvisiacich s racionálnym využitím ložiska a navrhovaných opatrení pre dané obdobie podľa podmienky č. 19.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je oznámiť v rámci konania procesu EIA riešenie vzniknutej situácie a tým aj zmeniť postup pri dobývaní nerastnej suroviny a racionálnom využívaní DP pri súčasnom zachovaní prírodoochrannej hodnoty (ekosozologickej) lesných biotopov, ktoré sa uchovali v nevyužívanej časti DP. Takéto riešenie v dvoch variantoch je uvedené v nasledujúcej kap III.3.2. pričom každý z variantov je kombináciou vyššie uvedených scenárov vývoja.

2.2. Technologické riešenie

Technické a technologické riešenie zmeny navrhovanej činnosti oproti tej, ktorá je v súčasnosti schválená (porovnaj záverečné stanovisko) a realizuje sa na základe povolenia ťažobnej činnosti banským spôsobom podľa schváleného POPD, sa odvíja od možných scenárov vývoja a ich kombinácii, ktoré sú uvedené vyššie v časti. III.1 od str. 6 a inde. Nakoľko sa navrhovateľ potrebuje uistiť, ktorý scenár je pre nasledovné obdobie reálny, predkladá toto oznámenie o zmene navrhovanej činnosti podľa § 18 a ostatných súvisiacich ustanovení zákona tak, aby sa vytvorili organizačné, ekonomické, ekologické a vecné predpoklady na riešenie navrhovanej činnosti v dlhodobom výhľade a s perspektívou.

Opis súčasnej povolenej činnosti

Z hľadiska technológie ťažby a úpravy surovín sa v navrhovanej činnosti nič nemení. Ako je už uvedené v správe o hodnotení, navrhovateľ v blízkej budúcnosti neuvažuje zo zmenou technológie ťažby nerastnej suroviny, ktorá je opísaná v správe o hodnotení od str. 14 v kap A.II.8 a inde. V správe o hodnotení sa uvažuje najmä s technologickým vylepšovaním zušľachťovacieho procesu vyťaženej suroviny postupnou modernizáciou všetkých komponentov úpravne od primárnych drvičov až po výrobu, transport a skladovanie jednotlivých frakcií drveného kameniva ako komodít pripravených pre stavebný trh. Pre informovanosť uvádzame zostručnený popis ťažby a úpravy nerastných surovín tak, ako sa v súčasnosti realizuje a tento sa neplánuje v blízkej budúcnosti meniť, okrem nevyhnutnej alebo vyvolanej potreby výmeny technologického zariadenia.

Popis ťažby

Ani v navrhovanej zmene sa nemení technologický postup ťažby použitím trhacích prác veľkého a malého rozsahu, doťaženie veľkých kusov rúbaniny impaktorom alebo iným mechanickým spôsobom a následne cez primárnu stacionárnu a cez mobilnú linku drvenia a triedenia na viacero frakcií stavebného kameniva ako finálny produkt a komodita. Technológia ťažby je overená počas desaťročia trvajúcej ťažobnej činnosti na ložisku a nie je dôvod ju meniť Hodnotenie vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva sa logicky odvíja od súčasného stavu. Vo vrcholovej časti hrebeňa je v súčasnosti vytvorená plošina (viď obr. č.1) z ktorej sa začne ťažba podľa tejto zmeny a z ktorej vedie vnútroareálová cesta do vnútornej časti lomu. Ďalšie cesty sa budú vyvíjať od postupu ťažby a formovania ťažobných rezov.

Dobývanie bude realizované trhacími prácami. Rozpojovanie suroviny bude realizované trhacími prácami veľkého rozsahu (clonové prípadne komorové odstrely), v prípade potreby trhacími prácami malého rozsahu. Sekundárne odstrely budú realizované pri rozpojovaní nadmerných kusov balvanov, nevhodných pre veľkosť na technologické spracovanie. Ostatné väčšie kusy rúbaniny sú rozrušené mobilným kladivom (impaktorom). Vŕtacie práce a razenie štôlní pre komorové odstrely bude vykonávané podľa príslušnej prevádzkovej dokumentácii. V prípade ťažby z vrcholu hrebeňa sa budú minimalizovať trhacie práce veľkého rozsahu na nevyhnutnú mieru.

Popis úpravy surovín

Podobne ako technológia ťažby aj úprava vyťažených nerastov je štandartná a overená prebiehajúcou ťažobnou činnosti na ložisku a navrhovanej zmeny sa netýka. Technologické linky na spracovanie a skladovanie surovín sú moderné, bezpečné a spĺňajú požadované normatívy na pracovne a environmentálne prostredie najmä z hľadiska emisií prachu a hluku a sú umiestnené vo vnútri lomu. V lome Malužiná je v súčasnosti v prevádzke trojstupňová technológia úpravy. V prvom stupni úpravy je kamenivo tunelovým odberom dopravované pásom na odhliňovací hrubotriedič, z ktorého podsitná frakcia je upravovaná v následných procesoch na vibračnom triediči. V ďalších dvoch stupňoch sa táto postupne drví a triedi na jednotlivé frakcie drveného kameniva. Takto sa vytvárajú zásoby frakcií 0/32, 32/63, 63/125 a 32/63. Tieto sa ukladajú do zásobníkov. Zo zásobníkov je materiál buď priamo určený na

expedíciu na nákladné vozidlá, alebo cez podávače pravidelným dávkovaním sú dopĺňané skladovacie silá.

Vnútro areálová preprava a skladovanie frakcií kameniva

Jednotlivé frakcie sa krátkodobo skladujú v silách jednotlivých frakcií tak, aby sa nevytvárali veľké zásoby, ale aby sa operatívne dopĺňali požiadavky stavebného trhu po jednotlivých frakciách stavebného kameniva. Toto sa v zásade využíva ako kamenivo na výrobu betónov a do bitúmenových zmesí, kamenivo do nestmelených a hydraulicky stmelených materiálov a kamenivo na koľajové lôžka železníc. Navrhovateľ spracováva len také množstvo surovín, ktoré je pripravené na odber koncovému užívateľovi pre stavebné a ostatné účely. Nevyrába sa do skladu bez zaistenia odberu.

Doprava je organizovaná po sieti vnútro areálových ciest, ktoré sú upravené zhutnením. Pre navrhovanú zmenu činnosti sú predpripravené základné prístupové cesty, ktoré sa budú upravovať s postupom ťažby. Už v súčasnosti vedie na hrebeň prístupová cesta, ktorá sa stane základom cestnej siete využívanej pri odťažení tohto hrebeňa. Ostatné cesty v lome sú trvalé, spevnené a sú využívané len na spracovateľské účely.

Doprava mimo lom

Vjazd a výjazd nákladných aut z lomu na štátnu cestu I/72 je zabezpečený existujúcou vedľajšou spevnenou komunikáciou pod obcou Malužiná. Spojenie týchto ciest je vyznačené dopravným značením. Dopravný prírastok z navrhovanej činnosti sa odvíja od súčasného stavu, keď ťažba občasne prekročí aj očakávaný priemer výkonu ťažby v navrhovanej činnosti. Pri takomto objeme ťažby je možné počítať s 80 denným výjazdmi, t.j. 160 prejazdov aut denne. 90% naložených aut smeruje po hlavnej ceste I/72 smerom na sever. Pri maxime očakávanej ťažby sa logicky, ale krátkodobo, tento počet prejazdov zvýši na cca 310 denne.

Ostatné súvisiace informácie

Ostatné informácie, ktoré sa netýkajú priamo zmenenej činnosti sú detailne popísané v správe o hodnotení. V zásade možno konštatovať, že nakoľko navrhovaná zmena v činnosti sa týka len ďalšieho postupu ťažby v južnej časti DP, pričom sa nemenia žiadne techniky ťažby a technológia a zabezpečenie ťažby a následnej úpravy vyťažených surovín sa budú meniť len v súvislosti s opotrebovaním a modernizácie technológie, ostatné informácie sú pre tento účel nepodstatné a sú podrobne uvedené v správe o hodnotení.

2.3. Technické riešenie navrhovanej zmeny činnosti

Technické riešenie zmeny navrhovanej činnosti sa týka postupu ťažby v rámci DP tak, aby sa zosúladili legálne a právoplatné záujmy navrhovateľa na vyťaženie ložiska surovín v rámci DP a vyvolané záujmy štátnej ochrany prírody na zachovanie časti DP, v ktorom sa v súčasnosti nachádza verifikovaný výskyt lesných biotopov európskeho významu.

Správa NAPANT vo svojich stanoviskách uvedených a zhodnotených v rámci procesu posudzovania vplyvov a v správe o hodnotení uvádza požiadavku zachovania lesných biotopov európskeho významu Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Ls5.1Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) a Ls5.2Kyslomilné bukové lesy. Pre tento účel v rámci celého hodnotiaceho procesu boli spracované dve osobitné štúdie (V. Stockmann a J. Šibík ako prílohy správy o hodnotení), pričom relevantná je len štúdia „Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná“ spracovaná RNDr. J. Šibíkom PhD, Botanický ústav SAV v roku 2010 na objednávku navrhovateľa. S požiadavkou na ochranu a zachovanie uvedených biotopov sa v procese posudzovania správy o hodnotení stotožnili aj orgán štátnej ochrany prírody a krajiny.

Záverom tejto informácie je dôležité zistenie – citácia z uvedenej práce:

„.....Na základe terénneho výskumu sa na lokalite podarilo potvrdiť iba dva z troch spomínaných biotopov EU významu a to Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180) a Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130). V prípade biotopu Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy ide o mylné určenie biotopu (poznámka Správou NAPANT). Spoločenstvo predstavuje fragment po kvetnatej bučine a sutinovom lese, ktoré sú v blízkosti a zodpovedá rúbaniskovým spoločenstvám zväzu Carici piluliferae-Epilobion angustifolii vyskytujúcich sa na živných až oligotrofných substrátoch ako náhradné spoločenstvá po odstránení lesa.... Nepoužívaná lesná cesta – zvážnica končiaca na východnom svahu pod hrebeňom predstavuje hranicu relatívne zachovaných jedľovo bukových a sutinových lesov, pričom porasty v tesnej blízkosti a pod touto cestou sú značne poškodené resp. pozmenené a majú charakter rúbaniskových spoločenstiev. Napriek tomu táto vegetácia pod cestou (hranicou) pôsobí ako nárazníková zóna, ktorá vplýva na to, že porast v nižších polohách vo väčšej vzdialenosti od lesnej cesty má charakter zachovalých biotopov. .... Pri určení hraníc dobývacieho priestoru kde sa bude realizovať ťažba, je potrebné brať do úvahy nielen určenie hranice samotnej ťažby, ale tiež vymedzenie nárazníkovej zóny, kde sa budú tlmiť priame vplyvy ťažby na okolie. Lesná cesta sa z hľadiska prítomnosti biotopov javí ako vhodné riešenie, pričom časť porastu pod touto cestou by plnil funkciu nárazníkovej zóny a tlmil priamy vplyv ťažby na vybrané biotopy..... Obidva biotopy európskeho významu, ktoré sa na lokalite v areáli dobývacieho priestoru vyskytujú predstavujú z hľadiska celkového výskytu na Slovensku maloplošný a relatívne izolovaný výskyt, pričom na ostatnom území Nízkych Tatier sú tieto biotopy oveľa častejšie a rovnako dobre príp. lepšie vyvinuté.....!

Uvedené závery sú súčasne dokumentované aj na originálnej mape ktorá bola ako súčasť celej štúdie prílohou správy o hodnotení (príloha č. 3).

Aj keď je zrejmé, že variantné riešenie už nie je relevantné a došlo k dohode na konečnom riešení ťažby v DP, následne predkladáme na porovnanie vývoja riešení opis oboch variantov. Variant č. 1 predstavuje pôvodný návrh preferovaný navrhovateľom a opísaný v správe o hodnotení. Variant č. 2 je výsledkom kompromisu a hľadania spoločného riešenia. Oba varianty, ktoré sa tu predkladajú ako zmena oproti záväznému výroku záverečného stanoviska, sa dokladujú ako príklad hľadania a nájdenia zhody pri stretoch záujmov aj nad rámec legitímnych práv a povinností z oboch strán stretov záujmov.

<u>Variant č. 1 technického riešenia postupu ťažby (viď prílohe č. 2)</u>

Tento variant vychádza z predstáv navrhovateľa a jeho zdôvodnenia racionálneho vyťaženia ložiska a zabezpečenia prístupu k ťažbe od vrchu hrebeňa smerom dolu po jeho severnom svahu jednotlivými ťažobnými rezmi. Súčasne po doťažení rezu by sa pristúpilo ku konečnej rekultivácii a revitalizácii vyťaženého priestoru a do takto upravenej rekultivovanej morfológie hrebeňa by sa už nikdy nezasahovalo. Predstavou navrhovateľa je, že hrana ťažobného rezu by sa viedla 30 výškových metrov od línie v súčasnosti vytýčeného DP a jeho lomových bodov č. 3, 4, 5, 6 (pozri prílohu č. 2 na báze banskej topografickej mape) v ideálnej čiare medzi bodmi 3 a 5. Týchto 30 výškových metrov (v reálií sa jedná o líniu vo výške od 1020 do 1090 m n.m. v smere od SV na J) predstavuje odstup ťažobného rezu od súčasnej hranice DP medzi týmito bodmi vo vzdialenosti cca od 18 do 27 m od hranice DP konkrétne:

V bode **A** na mape prílohy č. 2 vo výške 1020 m n.m. na hrebeni spadajúcom v smere na S medzi lomovými bodmi DP2 a DP3 hranice DP, kolmo na líniu tejto hranice, bude vzdialenosť od nej 27 m. Horná hrana ťažobného rezu by od tohto bodu A viedla po súčasnom hrebeni v smere priamo na S až po líniu hranice DP. Línia DP v tomto bode je vo výške cca 985 m n.m. lomový bod 3 sa nachádza vo výške 973,00 m n.m.

V bode **B** v kolmej vertikálnej vzdialenosti 29 m od línie DP medzi lomovými bodmi DP2 a DP3 a 24 m v kolmej vertikálnej vzdialenosti od línie medzi lomovými bodmi DP3 a DP4 vznikne

lomenie ťažobného rezu najvyššej etáže vo výške cca 1020 m n.m. Lomový bod 3 sa nachádza v priamom smere na východ vo výške 973 m n.m. a vertikálna vzdialenosť lomenia budúceho nového ťažobného rezu k bodu 3 lomenia hranice DP bude cca 38 m s výškovým rozdielom cca 47 m. Línie hranice DP sa v tomto bode DP3 stretajú v podstate kolmo. V tomto zachovalom priestore by sa uchoval súčasný stav vegetácie v podobe zdravého a vzrastlého lesného porastu, ktorý sa tu uchová aj ako biotop bukových a jedľovo-bukových kvetnatých lesov.

V bode **C** vo výške 1030 m n.m. kolmo nad lomovým bodom DP4 bude vertikálna vzdialenosť hrany ťažobného rezu 18 m od línie hranice DP. Lomový bod DP4 sa tu nachádza vo výške 992,4 m n.m.

V bode **D** na konci nevyužívanej cesty vytesanej v skale pre účely ťažby v dávnejšom období vo výške 1085 m n.m. sa ťažobný rez priblíži do kontaktu so súčasnou hranicou DP medzi lomovými bodmi DP5 a DP6 a ťažba by pokračovala po tejto línii s ponechaním cca 3 m odstupu od nej z dôvodu ponechania priestoru pre sanáciu a stabilizáciu lomovej steny. Lomový bod DP5 sa nachádza vo výške 1078,99 a č. 6 vo výške 1131,30 m n.m. V tejto časti nie je možné uplatniť 30 m výškovú rezervu, nakoľko sa tu hranica DP dostáva v podstate na vrchol a prekračuje súčasný prirodzený morfologický hrebeň a pokračuje od lomového bodu DP6 v smere dolu do údolia, kde je lokalizovaná ostatná plocha DP.

Vertikálna vzdialenosť medzi ťažobným rezom, ktorý si v podstate na celej dĺžke od bodu **A** bude zachovávať svoju subhorizontálnu výšku v rozpätí od 1020 do 1080 m .n.m. po bod **D,** sa na jeho južnom ukončení na hranici DP medzi lomovým bodom DP5 a DP6 vertikálne priblíži k línii DP na vzdialenosť cca 10 – 12 m až po jeho priamy kontakt nad bodom 5 južnej hranice DP.

Vzdialenosti uvedených bodov A – D sú uvedené ako vodorovný priemet vzdialenosti od línie hranice DP a nie ako priama vzdialenosť medzi bodom a hranicou DP po svahu.

Pre výpočet výšok a priebehu tejto línie boli použité presné zamerania lomových bodov hranice DP nasledovne:

Bod DP	**X**	**Y**	**Z výška bodu v m n.m.**
2	371040.50	1204856.00	869,22
3	370760.50	1205203.30	973,00
4	370911.00	1205356.50	992,40
5	370997.90	1205541.10	1078,99
6	371130.10	1205599.40	1131,30

Celý takto načrtnutý variant navrhovanej zmeny ťažby by sa pri jeho schválení presne vymeral a vytýčil v teréne a zakreslil do banskej dokumentácie, ktorá by sa stala nezdieľnou súčasťou nového POPD pre obdobie ťažby od roku 2020. Súčasne by sa spracoval projekt sanácie a rekultivácie lomu, ktorý by bol nezdieľnou súčasťou POPD (teda tejto časti ťaženého priestoru) a ktorý by sa ihneď po vyťažení týchto zásob surovín aj realizoval. Navrhovateľ by zadal spracovanie takéhoto rekultivačného projektu tak, aby sa čo do najväčšej miere a čo najrýchlejšie zahladili dôsledky ťažby na hrebeni a nový morfologický tvar, ktorý by vznikol touto ťažbou, by sa čo do najväčšej miere zharmonizoval so svojim bezprostredným okolím.

Konečný novotvar morfológie je načrtnutý modelovým rezom v prílohe č. 5. Tieto grafické modely spracoval navrhovateľ ale nie celkom zodpovedajú konečnému tvaru morfológie, sú však vhodné na celkovú modelovú predstavu takejto definitívnej zmeny. Predstavuje zavernú morfológiu najvyššieho ťažobného rezu, ktorý by na svojom vrchole musel ponechať plošinu cca 2 – 3 širokú na zaistenie stability a bezpečnosti najvyššej steny ťažobného rezu. Výška tejto steny by bola rôzna od 15 do 30 m v sklone cca 70 ^{o} až 80°. Na úpätí steny by sa vytvorila najvyššia etáž ťažby – plošina v šírke cca 2 – 3 m od päty steny a od jej hrany by sa vytvoril

nižší ťažobný rez a jeho etáž. Takto by sa postupovalo ťažbou od hora, teda od najvyššej etáži v smere ťažby nadol, pričom by sa ťažbou vytvárali priestory pre manipuláciu s vyťaženou surovinou, dopravou a ostatnými technologickými požiadavkami. Súčasne by sa ťažbou vytvárala konečná morfológia steny a priečnych etáží tak, aby sa v smere od hora dolu po ukončení ťažby na najvyššej etáži pristúpilo k sanácii a rekultivácii vyťaženého priestoru. Sklon etáže (plochy na úpätí steny) musí by vedený v smere k stene, aby sa na úpätí steny zadržala dažďová voda nevyhnutná pre revitalizačné opatrenia. Do tohto priestoru by sa súčasne uložili veľké skaly z lomu a dostupná biomasa (kmene stromov, konáre, haluzina, pôdna skrývka). Celý tento priestor by sa následne ponechal na „prirodzený samovývoj“ a už by sa do vrcholovej steny a jeho etáži viac nezasahovalo.

V ostatnej časti DP, medzi hranou najvyššieho ťažobného rezu a platnou hranicou DP na juhovýchodných svahoch súčasného hrebeňa by boli ponechané všetky ostatné stromy ako aj časť kmeňov a celých stromov, ktoré budú musieť byť odstránené pre ťažbu (nad výškou 30 m od línie DP). Táto biomasa stabilizuje svah a zaistí dostatočné množstvo lesnej pôdy a vlahy, aby sa tu vyskytujúci sa lesný biotop mohol stabilizovať a vzrastom stromov aj vizuálne prekryť novovznikajúci morfologický tvar najvyššej etáži ťažby.

Variant č. 2 technického riešenia postupu ťažby (viď príloha č.4)

Tento variant je modifikovanou alternatívou variantu č. 1 s tým, že sa upúšťa od ním presne definovaného priestorového vymedzenia postupu ťažby deklarovaného ako jeho limitujúci prvok – 30 m nad súčasnou hranicou DP. Nakoľko ani analýza dr. Šíbika nepriniesla presné vymedzenie plochy oboch biotopov európskeho významu, tento variant predstavuje riešenie, ku ktorému sa dospelo postupne v rokoch 2014 -2015 medzi Správou NAPANT a navrhovateľom. Dohodnuté riešenie sa deklaruje v záväznom stanovisku Správy NAPANT č. 1022/2015 z 23.9.2015 a ktoré sa prenieslo do stanoviska Okresného úradu Žilina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia v sídle kraja č. OU-ZA-OSŽP1-2016/013514-004/Dm z 14.3.2016.

Základný popis dohodnutého riešenia:

Správa NAPANT, ako poverená, kompetenčne a územne príslušná organizačná zložka Štátnej ochrany prírody SR vykonávajúca zákonné činnosti vo verejnom záujme ochrany prírody a krajiny deklarovala, že prvoradým záujmom (verejným, vrátane záujmov vyplývajúcich z členstva SR v EÚ) je zachovanie prírodných hodnôt a v miestach, kde sa iným právom tieto hodnoty nedajú zachovať, je nevyhnutné hľadať riešenia minimalizácie nepriaznivých vplyvov, kompenzácie za poškodenie prvkov prírody a dosiahnuť konsenzus v stretoch záujmov. Preto došlo k dohode s navrhovateľom, ťažobnou spoločnosťou, o miere zásahu do prírodného biotopu európskeho významu lipovo-javorových sutinových lesov (Ls 4) nachádzajúceho sa v DP ťažbou nerastných surovín len na nevyhnutnú mieru tak, aby jeho súčasná verifikovaná plocha neklesla pod 80% s z aktuálnej výmery a zároveň nezhorší sa stav predmetných porastov. Zároveň sa dodržia podmienky zachovania biotopu bukových a jedľovo-bukových kvetnatých lesov (Ls 5.1) tak, aby sa dodržala minimálna výmera v rámci DP a zároveň sa nezhorší stav žiadneho z týchto porastov vplyvom mechanického poškodenia, či už pri odlesňovaní a odstraňovaní skrývky alebo pri vlastnej banskej činnosti. Ostatné požiadavky a vzájomné dohody dosiahnuté aj vďaka ústretovosti a záujmu navrhovateľa na minimalizácii nenávratných zásahov do prírodného prostredia boli špecifikované nasledovne:

1. obojstranne sa dohodlo a zaručuje, že sa ponechá minimálne 44 % súvislej plochy biotopu Ls 5.1 bez zásahu a v súčasnom stave,
2. ponechá sa minimálne 80 % súvislej plochy biotopu Ls 4 bez zásahu a v súčasnom stave,
3. zabezpečí sa terénne vyznačenie a vedenie evidencie všetkých navrhnutých drevín na výrub (ktoré sú súčasťou biotopov európskeho významu) podľa druhu dreviny a jednotlivých obvodov stromov meraných v $d_{1,3}$.,

4. počas ťažby drevnej hmoty ako i sústreďovania stromov z povolenej plochy nedôjde k poškodeniu zostávajúcich stromov a biotopov,
5. za pomoci dôsledných technických opatrení (napr. obalenie stromov a pod.) zabráni poškodeniu drevín za ťažbovou plochou ohraničenou červenou líniou rezu vykreslenou v mapovej prílohe č. 4,
6. v rámci následnej rekultivácie budú použité len pôvodné druhy drevín a k rekultivácii dôjde po odbornej konzultácii so Správou NAPANT,
7. v spolupráci so Správou NAPANT, prípadne inými zložkami ŠOP SR, sa umožní monitoring výskytu inváznych druhov, v prípade potvrdenej prítomnosti týchto druhov sa spoločne vykoná ich odstránenie,
8. bezprostredne po vyťažení celého ťažobného rezu dostupných zásob surovín a ukončenia ťažby sa zabezpečí rekultivácia a revitalizácia ťažbovej plochy pod odborným dohľadom,
9. negatívne dopady v podobe zníženia hrebeňa a vznik novotvaru zmierňovať vhodným umiestňovaním stromov v bezprostrednom okolí pri päte steny ťažbových rezov, morfologický tvar závernej časti ťažby realizovať tak, aby sa v ňom udržala dažďová voda nevyhnutná pre vývoj vegetačného krytu.

Aktuálna verifikovaná výmera biotopu Ls 4 Lipovo-javorových sutinových lesov v rámci DP predstavuje 1,19 ha a biotopu Ls 5.1 Bukových a jedľovo-bukových kvetnatých lesov predstavuje 2,87 ha. Cieľom je zachovanie priaznivého stavu týchto plôch dosiahnutých dodržaním vyššie uvedených požiadaviek a opatrení. Členitá hrana ťažbového rezu v priestore lokalizovaného biotopu Ls 5.1 sa bude preto viesť vo vzdialenosti minimálne 55 metrov po teréne od okraja súčasne vytýčeného dobývacieho priestoru, v súčasnosti ponad vyznačené lomové body č. 3 a 4 v rámci DP, príloha č. 4.

V predstihu príprav ťažby v danom úseku sa výmera plochy, ktorá bude nedotknutá v rámci DP, vyznačí nezameniteľným značením na stromoch a ploche dotknutého územia. Rámcová priestorová predstava na aktuálnej ortofoto mape (leteckej snímke) je v prílohe č.4.

Samotný proces rekultivácie bude začatý ihneď po dokončený jednotlivých ťažbových rezov v rámci spracovaného časového a technického plánu. Tým sa očakáva dosiahnutie a vytvorenie hrebeňovitého, členitého a diverzifikovaného priestoru, ktorý aj svojou budúcou, novou morfológiou a ponechaním najvitálnejších a najhodnotenejších častí biotopov bez zásahu bude vhodnejší a prirodzenejší na rekultiváciu a revitalizáciu do podoby a vývoju blízkemu svojmu okoliu ihneď po odťažení vrchnej časti lomu. Vegetačné úpravy sa budú realizovať s použitím vysokej miery autochtónnych druhov drevín príp. vhodných xerofitných druhov bylín a tráv a ponechaním na samovývoj.

Technika ťažby sa nemení ale bude sa klásť dôraz aby pri ťažbe nedochádzalo k sprievodnému poškodzovaniu okolia ťažby a prienik jej vplyvov (napr. odlet balvanov, pukliny, svahové pohyby, poškodzovanie vegetácie a pod.) do bezprostredného okolia v predmetných plochách biotopov.

Všetky ostatné kroky a požiadavky pre ťažbu v najvyššom ťažobnom reze vo vyčlenenom priestore ostávajú identické ako pri variante 1. Zo strany navrhovateľa toto riešenie bude však komplikovanejšie a technicky náročnejšie nakoľko už nepôjde o výškovo vyčlenenú rovinu najvyššieho ťažobného rezu ale pôjde o členitý a rozmanitý reliéf, ktorý bude sledovať vyčlenený priestor bez zásahu do biotopov nachádzajúcich sa v ostatnej časti DP.

Zhodnotenie navrhovanej zmeny v technike postupu ťažby.

K dohode došlo vďaka iniciatívnemu prístupu navrhovateľa, ktorý sa vzdáva svojho legálneho práva na vyťaženie uznaných zásob nerastnej suroviny na výhradnom ložisku určeného DP. Je aj v jeho záujme chrániť prírodné prostredie a to aj do miery o akej sa neuvažovalo v čase vyčlenenia DP a legálnej determinácie tohto priestoru na ťažbu nerastných surovín. Aj napriek minimálnych negatívnych prejavov a vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ktoré sa verifikovalo procesom posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona a správou o hodnotení v roku 2012 a 2013, je zásah do prírodného prostredia jediným výrazne negatívne vnímaným a hodnoteným vplyvom, ktorý je síce legálnym a bezprostredne súvisiacim s ťažbou nerastných surovín ale nie je možné ho možné eliminovať. To sa dá jedine buď zastavením ťažby, odstránením zariadení a priamych následkov dlhoročnej činnosti v lome a následnou (nevyhnutnou) rekultiváciou alebo pokračovaním v ťažbe v dohodnutom priestore a za daných podmienok dosiahnutých na základe vzájomnej dohody. Ukončenie ťažby v DP dôjde v čase danom vyťažením dostupných zásob surovín, nevyťažením zásob v DP, ktoré sa ponechajú z titulu ochrany prírody, rekultiváciou celého vyťaženého priestoru a právnymi úkonmi podľa príslušných predpisov banského práva.

Je nevyhnutné si aj uvedomiť právne postavenie biotopov o ktorý tu hovoríme. Podľa platnej legislatívy (zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny z 25 júna 2002 v platnom znení) sa za biotop považuje miesto prirodzeného výskytu určitého druhu rastliny alebo živočícha, ich populácie alebo spoločenstva v oblasti rozlíšenej geografickými, abiotickými a biotickými vlastnosťami. Biotopy sa v cit. zákone a na základe komunitárneho práva Európskej únie súčasne rozlišujú na biotopy európskeho významu, za ktoré sa považujú biotopy v Európe ohrozené vymiznutím alebo majú malý prirodzený areál, alebo predstavujú typické ukážky jednej alebo viacerých biogeografických oblastí Európy. Súčasne sa určujú aj biotopy národného významu, ktoré nie sú biotopmi európskeho významu, ale v Slovenskej republike sú ohrozené vymiznutím alebo majú malý prirodzený areál, alebo predstavujú typické ukážky biogeografických oblastí Slovenskej republiky.

Pokiaľ však tieto biotopy nie sú predmetom ochrany osobitne chránených častí prírody (§ 5 ods. 2 a 3) na tieto biotopy (v podstate bez ohľadu či ide o biotopy európskeho alebo národného významu) sa vzťahuje konanie podľa § 6 a 9 cit zákona nasledovne:

Podľa § 6 cit zákona

(1) Ochrana biotopu európskeho významu a biotopu národného významu zahŕňa
a) obmedzovanie alebo regulovanie zásahov, ktoré môžu mať negatívny vplyv na priaznivý stav biotopu,
b) vytváranie podmienok pre zachovanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu biotopu,
c) sledovanie výskytu biotopu a stavu biotopu.

(2) Ak orgán ochrany prírody a krajiny vo vyjadrení podľa § 9 ods. 1 upozorní, že činnosťou, ku ktorej sa dáva vyjadrenie, môže dôjsť k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu, je na uskutočnenie tejto činnosti potrebný súhlas obvodného úradu životného prostredia. Orgán ochrany prírody a krajiny taký súhlas vydá, ak sa v konaní preukáže, že činnosťou nedôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu ktoré je v rozpore s požiadavkou ochrany týchto biotopov podľa odseku 1 písm. a).

V praxi to znamená, že ak sa (navrhovateľ) požiada podľa § 9 písm. j) cit. zákona o vydanie povolenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom podľa príslušných banských predpisov, kompetenčne príslušný orgán ochrany prírody vydáva podľa potreby a mimo iné vyjadrenie, v ktorom súčasne upozorní, že navrhovanou činnosťou dochádza (a zákonite musí dôjsť, lebo ide o povrchovú ťažbu nerastných surovín) k poškodeniu biotopu (európskeho alebo národného významu) v danom DP. To je už v súčasnosti fakt, ktorý sa nedá zmeniť, lebo existencia biotopov v danej časti DP bola verifikovaná. Následne na základe odôvodnenej žiadosti a po splnení všetkých požiadaviek správneho konania (vrátane uzavretia procesu EIA a zmien navrhovanej činnosti) územne príslušný orgán (v súčasnosti už odbor

starostlivosti o životné prostredia na úseku ochrany prírody a krajiny Okresného úradu v Liptovskom Mikuláši) vydá súhlas na povolenie navrhovanej činnosti (alebo jej zmien) pre povoľovací orgán, ak sa mimo iné preukáže, že uvedená činnosť nie je v rozpore so záujmami štátnej ochrany prírody a ochranou týchto biotopov. V tomto prípade sa uvedený orgán štátnej správy v zásade stotožní s odborným stanoviskom Štátnej ochrany prírody SR – Správou NAPANT, kde sa bude reflektovať prienik záujmov a zhoda na plošnom zásahu do týchto biotopov podľa jedného z vyššie opísaných variantov zmeny navrhovanej činnosti. Preto je podstatné a dôležité nájsť spoločný prienik záujmov medzi štátnou ochranou prírody a navrhovateľom, prípadne všetkými ostatnými dotknutými stranami procesu EIA a povolenia navrhovanej činnosti a tieto sformulovať v nemenej a trvalej dohode.

Orgán ochrany prírody vo vyššie opísanom konaní a v súčinnosti s povoľovacím orgánom (Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici) môže uplatniť aj kompenzačné opatrenia, ktoré síce nie sú povinným výrokom a požiadaviek v zmysle § 28 ods. 5 až 7 ale tieto sa môžu vyjadriť s požiadavkou na spracovanie projektu rekultivácie a revitalizácie tejto dotknutej časti DP a to ihneď po ukončení ťažby vo vrcholovej etáži a tento odťažený priestor zahladiť a upraviť tak, aby sa vplyvy následnej ťažby neprenášali do ostatnej nedotknutej časti DP.

Zhrnutie prieniku oboch variantov

Medzi jednotlivými navrhovanými variantmi nie je výraznejší rozdiel. Variant 1 vychádza zo v zásade zo zjednodušených predstáv navrhovateľa a tieto sú z hľadiska technického aj jednoduchšie zrealizovateľné. Variant 2 poskytuje väčšiu flexibilitu a objektivitu vyčleniť hodnotu územia priamo na lokalite. Už v súčasnosti vedie na hrebeň prístupová cesta z ktorej by sa po doriešení súvisiacich požiadaviek a technického postupu mohli začať prípravné práce bez ohľadu nato, ktorý variant sa realizuje. Podstatné je však to, že oba varianty vytvárajú predpoklad na zachovanie podstatnej a najhodnotnejšej časti biotopov v rámci DP bez zásahu aj v budúcnosti, pričom dôjde k racionálnemu vyťaženiu zásob nerastnej suroviny a vytvorenie vecných a finančných predpokladov na rekultiváciu a revitalizáciu celého lomu a jeho zariadení. Po doznení súčasne platného POPD, ktorý bol pre obdobie rokov ťažby 2009 – 2019 schválený rozhodnutím Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici č. 1563-3393/511Bo-Go/2007 z 4.12.2007 v rozsahu od 200 000 do 650 000 ton za rok (v priemere 350 000 t/r) a na základe neho povolenej ťažby banským spôsobom, pristúpi sa k spracovaniu nového plánu ťažby a v súčasnosti s tým doznieva aj platnosť rozhodnutia bývalého Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 2012/01265/Gr z 12.9.2012 v ktorom sa uvádza v súlade so stanoviskami Správy NAPANT, že rozhodnutím KÚŽP Žilina č. 2007/01366/Ja bol vydaný súhlas podľa dokumentácie „POPD vyhradeného ložiska melafýru Liptovská Porúbka – Malužiná / DP Liptovská Porúbka na roky 2008 – 2019“ a to s podmienkou *„.... nevykonávať banskú činnosť v lome Liptovská Porúbka – Malužiná za hrebeňom JV od kameňolomu, t.j. rešpektovať hranicu biotopu európskeho významu v celom rozsahu*“. Toto rozhodnutie platí do 31.12.2019.

Navrhovateľ túto požiadavku rešpektoval ale si neuvedomil dlhodobejšie dôsledky záverov vyplývajúcich zo správy o hodnotení z roku 2013, kde sa tento výrok potvrdil ako definitívny a neviazaný bývalým Krajským úradom životného prostredia v Žiline len na konkrétnu dobu (do roku 2019). Preto je nevyhnutné tento problém uzavrieť, pričom sa ponúkajú dva varianty technického riešenia zmeny navrhovanej činnosti schválenej záverečným stanoviskom v rámci uvedeného procesu posudzovania vplyvov (EIA proces), ktoré sú opísané vyššie. Dohodnuté riešenie, svojim spôsobom unikátne keď došlo k dohode ťažobnej organizácie a zložiek štátnej ochrany prírody, a každá z týchto strán musela nájsť svoje riešenie, preferuje variant 2 ako vzájomne akceptovateľný a dlhodobo udržateľný, pričom sa naplnia aj predstavy navrhovateľa o vyťažení zásob nerastnej suroviny a správy NAPANT o verejnom záujme ochrany prírody.

Obr. 1: Dva pohľady na vrchol hrebeňa, ktorého sa týka zmena navrhovanej činnosti. Horný obrázok predstavuje pohľad z vytvorenej plošiny, kde končí prístupová cesta (sprava) v smere na západ a predmetom zmeny je ťažba, ktorým sa tento hrebeň aj v pozadí odťaží a zníži asi o 25 m. Na spodnom obrázku je pohľad z toho istého miesta v smere na východ, pokračovanie hrebeňa v smere do lesného porastu. Južná hranica DP sa nachádza v tomto lese nižšie ako je pravý dolný okraj záberu.

2.4. Požiadavky na vstupy

Požiadavky na vstupy sa týkajú len zmeny v činnosti oproti tej, ktorá relevantná podľa záverečného stanoviska a popísaná v správe o hodnotení (kap. B.I. od str. 20). V súčasnosti sa nedá presne verifikovať kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vstupov, lebo ich miera (požiadavky) bude priamo závislá od dohody medzi zainteresovanými subjektami a záverečného zhodnotenia a výroku podľa tohto oznámenia.

V zásade sa však vstupy nelíšia od popísaných vstupov uvedených v správe o hodnotení. Jedna sa o pokračovanie ťažby v DP v ploche presne vyčlenenom na základe vzájomnej dohody a v tejto ploche sa dajú identifikovať ale nie kvantifikovať následné vstupy:

Pôda

Z právneho hľadiska sa nejedná o lesnú pôdu, nakoľko došlo jej trvalému vyňatiu z funkcií lesov. Nedá sa preto kvantifikovať záber lesnej pôdy, jedná sa najmä o hlinito-skalnatú a sutinóznu skrývku, ktorá bude v predstihu ťažby podľa možností presunutá na vhodné miesto v lome tak, aby bola v hodný čas použiteľná na rekultivačné a revitalizačné opatrenia. Hrúbka (celkové množstvo a kvalita) tejto skrývky sa v súčasnosti nedá odhadnúť nakoľko sa jedná o strmý sutinózny svah a nie je vopred zrejmý plošný záber skrývky.

Nerastné suroviny

Sú predmetom povolenej činnosti. V prípade pokračovania ťažby v južnej časti DP dôjde k vyťaženiu schválených zásob surovín na ložisku v rámci platného POPD v určených kvantitatívnych ukazovateľoch. Postupom ťažby by aj v tejto časti DP došlo k racionálnemu vyťaženiu bilančných zásob ložiska, ktoré sa upresní v POPD.

Voda

Požiadavky na vodu pri ťažbe a spracovania vyťaženej suroviny v určenej južnej časti DP sa nemenia oproti tým, ktoré sú popísané v správe o hodnotení. Odpadová voda tu nevzniká, dažďová voda bude odvádzaná do prirodzeného recipientu.

Doprava a energetika

Požiadavky na dopravu a energetické zdroje sa nemenia, nakoľko pôjde o štandartný postup ťažby a úpravy surovín ktorý sa nebude meniť od súčasnej technológie a množstva popísané na inom mieste tohto oznámenia.

2.5. Údaje o výstupoch

Podobne ako v predchádzajúcom popise vstupov, oproti popisu výstupov v správe o hodnotení (kap. B.II. od str. 24) sa v zásade nič nemení ani v navrhovanej zmene realizovanej činnosti. Hlavné výstupy sa prejavia najmä očakávanými a popísanými vplyvmi navrhovanej zmeny, ktoré sú popísané v časti. IV od str. 27 tohto oznámenia o zmene. Z hľadiska predpokladanej kvantifikácie výstupov rámcovo uvedieme nasledovné očakávané výstupy z navrhovanej zmeny:

Ovzdušie

V zásade sa nemenia zdroje vplyvov na ovzdušie. Tieto pochádzajú tak, ako je to popísané v správe o hodnotení, najmä priamo z primárnej ťažby a úpravy surovín a jej dopravy v rámci priestoru lomu a mimo tento priestor. Zdrojom znečisťujúcich látok, ktoré predstavujú najmä prachové častice (TZL – PM_{10}) sú najmä:

- vŕtacie práce, odstrely malého a veľkého rozsahu, nakládka a vykládka rúbaniny, primárne drvenie a triedenie, presypy z dopravných pásov, sekundárne a terciárne úpravy frakcií kameniva, vnútroareálová doprava a skladovanie finálnych výrobkov a komodít.

Uvedené údaje vychádzajú z Rozptylovej štúdie spracovanej odborne spôsobilou osobou doc. RNDr. F. Hesek, CSc. pre potreby správy o hodnotení a pravidelného monitoringu znečistenia ovzdušia v júli 2009.

Okrem prachových časti výstupy predstavujú aj emisie z nákladnej dopravy. Navrhovateľ nezabezpečuje nákladnú prepravu komodít z lomu. Tú si zabezpečujú vlastnými kapacitami klienti odoberajúci stavebné komodity a odvážajúce na miesto určenia. V navrhovanej zmene nedochádza k prírastku k výstupom k zdrojom znečistenia ovzdušia a miestnej klímy oproti popisu uvedenom v správe o hodnotení. Na plynulé odvezenie produkcie z celého objemu ročnej ťažby je možné počítať priemerne s 80 dennými výjazdmi nákladných aut, celkovo bude prejazdov cca 160 nákladných aut denne. Pri nárazových investičných akciách sa počíta s ťažbou max. 650 000 t ročne. Odvoz takejto produkcie zabezpečí cca 155 NA denne, spolu 310 prejazdov NA.

Voda (technologická a pitná)

V prevádzke lomu sa nachádza studňa z ktorej sa odoberá podzemná voda využívaná ako úžitková voda. Odber vody zo studne nedosahuje hodnoty, ktoré by ovplyvnili režim podzemných vôd. Na pitné účely sa zabezpečuje len balená voda.

Odpadové vody

Odpadové vody vznikajú z dvoch základných zdrojov – polievaním a skrápaním priestoru lomu (cesty, svahy, manipulačný priestor a sklady spracovaných frakcií kameniva) v čase sucha a horúceho počasia a odpadová sanitárna voda z prevádzky. Druhým zdrojom je dažďová voda, ktorá nie je súčasťou prirodzeného hydrologického režimu ale musí byť odvádzaná z priestoru lomu do recipientov.

Odpadová sanitárna voda sa odvádza do vlastnej čistiarne odpadových vôd a predstavuje spotrebu vody pre cca 10 pracovníkov prevádzky lomu. Sanitárne vody z ČOV sa odvádzajú do recipientu. Priemerná ročná spotreba a likvidácie odpadovej vody je cca 420 m^3 za rok, tento údaj sa nebude meniť pri navrhovanej zmene. Voda používaná na skrápanie priestoru sa odoberá najmä z odberu Svidovského potoka. Takto použitá voda sa prirodzene vsiakava do podložia alebo odteká jarkami do okolitej pôdy.

Odpady

Otázka produkcie odpadov nie je pre zmenu činnosti relevantná nakoľko odpady sa produkujú pri ťažbe mimo činnosti, ktorej sa týka navrhované zmena. Odpady vznikajú pri spracovaní vyťaženej suroviny v prevádzke lomu. Jedná sa o odpad z ťažby – najmä nevyužité alebo znehodnotené alebo inak znečistené kamenivo, ktoré sa nedá použiť na výrobu frakcií. Takto vzniknutý odpad (kategória O, kód 01 01 02 a 17 05 04) je však len výnimočný a je len minimálna pravdepodobnosť vzniku takéhoto odpadu pri navrhovanej zmene činnosti.

V celej prevádzke nevznikajú odpady z ťažobného priemyslu podľa zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a nebudú vznikať ani pri realizácii zmeny navrhovanej činnosti.

Zdroje hluku a vibrácií

Produkcia hluku a vibrácií priamoúmerne súvisí s ťažobnou činnosťou a bude výstupom aj pre navrhovanú zmenu činnosti. Pre tento účel sa vychádza z údajov správy o hodnotení a najmä z Akustickej štúdii spracovanej odborne spôsobilou osobou Ing. V. Plaskoňom v decembri 2011 a ktorá je nezdieľnou súčasťou správy o hodnotení. Údaje a výstupy uvedené v tejto analýze sú plne relevantné. Modelovanie šírenia hluku v uvedenej štúdii však modelovo neriešila akustickú stopu prieniku impulzívneho hluku pri odstreloch, keď dôjde k postupnému odstraňovaniu morfologického hrebeňa v južnej časti DP. Je ale otázne, či sa dá takáto situácia namodelovať a akú tlmiacu funkciu má tento hrebeň. Pre zmenu navrhovanej činnosti sa nemení technológia spracovávania surovín, ktorá je hlavným zdrojom hluku v lome a doprava ako zdroj hluku z nej.

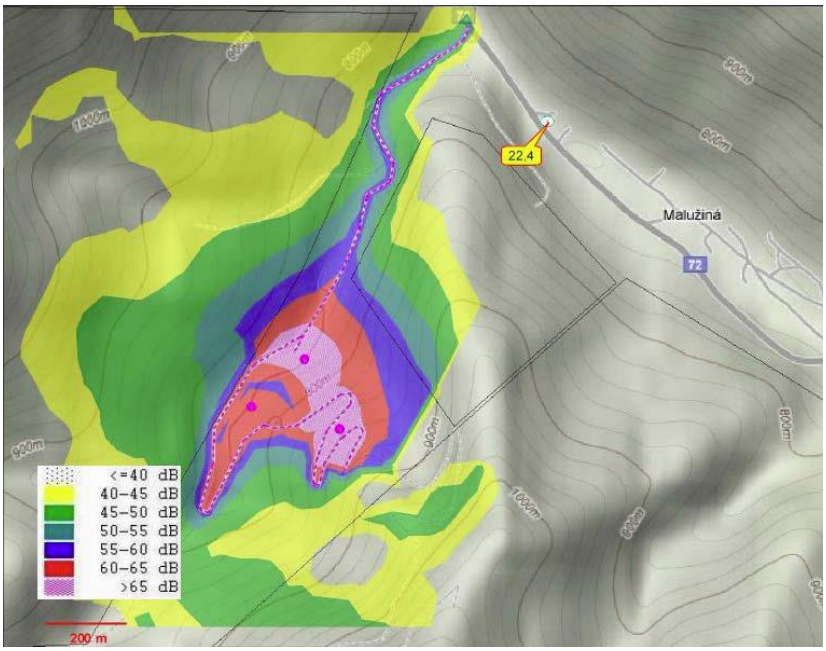
Podľa uvedenej štúdii zdrojom hluku a vibrácií v procese dobývania a spracovania suroviny a prepravy k odberateľovi sú najmä tieto činnosti a technologické uzly:

- ťažobná činnosť, odstrely - trhacie práce veľkého rozsahu (cca 4 clonové odstrely za mesiac - týka sa celého lomu)
- a trhacie práce malého rozsahu (podľa vyhlášky SBÚ č. 71/1988 Zb. o výbušninách v znení neskorších predpisov),
- ťažba a nakládka suroviny strojnými mechanizmami, jej doprava k primárnemu drviču a vysýpanie,
- úprava vyťaženej suroviny na technologických zariadeniach (drvenie, triedenie, hluk z násypiek),
- ťažká nákladná doprava po komunikáciách.

Meranie akustického výkonu jednotlivých zdrojov hluku sa vykonalo počas bežnej výrobnej prevádzky pre potreby správy o hodnotení. Bola vypočítaná analytická hluková mapa a zároveň bola vypočítaná aj imisná hladina prevádzkového hluku na okraji obytnej zóny v obci Malužiná v rovnakom bode, ako sa uskutočnilo meranie hluku. Záverečné konštatovanie akustickej štúdie týkajúce sa hluku je, že: „*dominantné zdroje prevádzkového hluku po realizácii navrhovanej činnosti budú produkovať akustické emisie na rovnakej úrovni ako v súčasnosti, nakoľko sa ich lokalizácia ani miera vyťaženia počas bežnej pracovnej zmeny výraznejšie nezmení. Hluk od technologických zariadení lomu nie je v najbližšej obytnej zóne subjektívne počuteľný, predikovaná hladina hluku sa nachádza prakticky pod prahom počutia. Výpočtom stanovená hladina celkového prevádzkového hluku neprekračuje prípustnú hladinu hluku, stanovenú pre prevádzkové zdroje hluku v dennom čase. V nočnej dobe je prevádzka kameňolomu odstavená. Aj po odťažení časti hrebeňa smerom k obci a jeho čiastočnom znížení bude technológia lomu akusticky tienená stenou lomu a v obci nedôjde k signifikantnému zvýšeniu hluku.*“

Obr. 2:

Modelové šírenie hluku z prevádzky cez deň do obce Malužiná – prebrané z cit. Akustickej štúdie, Plaskoň, december 2011.

Impulzný hluk pri odstreloch je obyvateľmi obce najviac subjektívne vnímaný. Trhacie práce sú však z časového hľadiska ojedinelé (cca 1-2 x mesačne) a preto sa na tento hluk nevzťahujú prípustné hodnoty. Maximálna hladina A zvuku pri ojedinelom výskyte nesmie prekročiť v miestach a v čase možného pobytu ľudí hodnotu 118 dB.

Mierne vibračné účinky môžu vznikať v rámci manipulácie so zemnými hmotami najmä pri úprave suroviny, napr. v technologických jednotkách drvič, triediče, ukladanie na skládky, nakládka. Vibrácie, ktoré produkujú zariadenia na úpravu a triedenie suroviny, majú bodové pôsobenie a sú v dostatočnej vzdialenosti od obytných zón. Táto činnosť nie je predmetom zmeny v schválenej banskej činnosti.

V procese posudzovania vplyvov podľa zákona v roku 2012 a v kontakte s dotknutým obyvateľstvom títo sa neprejavili informáciami o následkoch a prejavoch vibrácií napr. v súvislosti s trhacími prácami. Neboli poskytnuté žiadne informácie o poškodení majetku (napr. domov a ciest) v tejto súvislosti, miestni obyvatelia nevnímajú žiadne prejavy vibrácií alebo seizmicity. Tieto sa neprejavili ani v okolitom prírodnom prostredí a ani v priestore lomu.

2.6. Ostatné očakávané zdroje a dopady

Za ostatné možné dopady sa štandartne považujú zdroje a produkcia zápachov a exhalátov, žiarenia a fyzikálnych polí prípadne iných zdrojov, ktoré sú vnímané dotknutou verejnosťou. Žiadne iné z týchto alebo obdobných prejavov nie sú v navrhovanej zmene verifikované.

Obr. 3: Pohľad na lom v smere na západ z východnej hranice DP, časť smrekového porastu bude súčasťou ťažby, v pozadí hrebeň Rovnej holi a v oblakoch hlavný hrebeň Nízkych Tatier.

III.3. PREPOJENIE S OSTATNÝMI PLÁNOVANÝMI A REALIZOVANÝMI ČINNOSŤAMI V DOTKNUTOM ÚZEMÍ A MOŽNÉ RIZIKÁ HAVÁRIÍ VZHĽADOM NA POUŽITÉ LÁTKY A TECHNOLÓGIE

Riziko havárii vzhľadom na použité látky a technológie v návrhu zmeny činnosti nehrozí. Ťažba a spracovanie vyťaženej suroviny podlieha schvaľovaniu podľa platných bansko-technických zákonov, noriem a predpisov a tieto činnosti sú pravidelne monitorované a hodnotené. K predpokladaným vplyvom ťažby, spracovania, úpravy a ostatných súvisiacich činnosti sa vyjadrila správa o hodnotení navrhovanej činnosti Liptovská Porúbka – Malužiná spracovaná v roku 2012 spracované spol. ENVIGEO a.s. Banská bystrica. Proces posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti bol ukončený záverečným stanoviskom v júni 2013.

Pri zmene činnosti navrhovanej podľa tejto dokumentácie nedochádza k prepojeniu s inými plánovanými alebo realizovanými činnosťami okrem tých, ktoré sú súčasťou prebiehajúcej platnej, schválenej a vyhodnotenej činnosti v lome. Navrhovaná zmena predstavuje kontinuitu ťažby v priestore DP tam, kde sa s ňou neuvažovalo pri spracovaní správy o hodnotení. Nie je prírastkom k inými činnostiam a generovaných vplyvov na životné prostredie z nich.

III.4. DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Navrhovateľ bude musieť konať podľa §6 Ochrana prírodných biotopov zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení (posledná novela tohto zákona sa udiala v čase spracovania tejto dokumentácie schválením jeho novely č 506/2013 Z.z. z 23.11.2013 s účinnosťou od 1.1.2014) nasledovne:

Ak orgán ochrany prírody a krajiny vo vyjadrení podľa § 9 ods. 1 upozorní, že činnosťou, ku ktorej sa dáva vyjadrenie, môže dôjsť k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu, je na uskutočnenie tejto činnosti potrebný súhlas orgánu ochrany prírody. Súhlas obsahuje aj
a) identifikáciu biotopu európskeho významu a biotopu národného významu,
b) popis jeho stavu,
c) mapové vymedzenie hranice biotopu,
d) vymedzenie pozemkov, ak svojim umiestnením a využitím súvisia s realizáciou súboru opatrení potrebných na zachovanie alebo obnovu priaznivého stavu biotopu,
e) určenie relatívnej plochy biotopu európskeho významu k výmere toho istého biotopu v rámci príslušného biogeografického regiónu na území Slovenskej republiky.

Uvedené požiadavky je navrhovateľ schopný zabezpečiť a splniť.

Vyjadrenie orgánu ochrany prírody podľa §9 cit zákona sa vydáva ak orgán ochrany prírody je dotknutým orgánom v konaniach podľa osobitných predpisov vo veciach ochrany prírody a krajiny, mimo iné najmä ak ide o:
j) *vydanie povolenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom, (§9 až 13 a §17 až 19 zákona Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 499/1991 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v platnom znení*)

To predstavuje, že navrhovateľ bude musieť požiadať o schválenie POPD na ďalšie obdobie (po roku 2019 a po doznení platnosti súčasného platného POPD) v súlade so záverečným stanoviskom ako aj rozhodnutím vydaným podľa § 20 zákona. Súčasťou tohto procesu by mal byť spracovaný, prerokovaný a schválený projekt rekultivácie a revitalizácie vyťažených priestorov DP Malužiná ako aj postup revitalizácie v súvislosti s ostatnou ťažbou v lome. Uvedený projekt by sa mal v prvom rade zosúladiť s požiadavkami štátnej ochrany prírody a formálnym spôsobom aj schváliť.

III.5. VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

Navrhovaná zmena nemá žiadne diaľkové vplyvy presahujúce štátne hranice Slovenskej republiky, lom a súčasná ťažba sa nachádza blízko geografického stredu SR.

III.6. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA VRÁTANE ZDRAVIA ĽUDÍ

Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia v DP a jeho širšom okolí sú precízne opísané v správe o hodnotení. V tejto dokumentácii navrhovanej zmeny v postupe ťažby v rámci DP sa v zásade nemenia tieto skutočnosti a preto okrem ich rámcového popisu bude uvedená aj odvolávka na príslušné informácie uvedené v správe o hodnotení (v zátvorke je uvedená kapitola a strana na ktorej sa informácia v správe o hodnotení nachádza). Tangovaná časť DP, kde sa doteraz ťažba nevykonávala a je predmetom posúdenia podľa tejto dokumentácie, bola prejdená a zhodnotená in situ v septembri 2013 za sprievodu zástupcov navrhovateľa a odborných pracovníkov činných v lome. Z uvedenej terénnej činnosti ako aj z poznania okolia a dostupných informácií uvedených najmä v správe o hodnotení a odvolávaním sa na ňu, môžeme uviesť nasledovné skutočnosti ako základné informácie o súčasnom stave.

Geomorfológia (kap. C.II.1, str. 37)

Predmetná navrhovaná zmena činnosti sa týka morfologického hrebeňa zachovaného v rámci DP v jeho JV časti medzi vlastným lomom severne a Jalovičiou dolinou. Z morfologického hľadiska celé územie je charakterizované značne členitým reliéfom. Podľa základného geomorfologického delenia patrí dotknuté územie do vrásovo-blokovej fatransko-tatranskej morfoštruktúry a tvoria ho pozitívne morfoštruktúry a hraste. Erózno-denudačný reliéf je vysočinový, podhôľny. Terajší reliéf je výsledkom pozitívnych pohybov najmä v pliocéne a pleistocéne, ktoré podmienili intenzívnu hĺbkovú eróziu, ale i vznik satelitnej hrásti Dúbravy, Vikartovskej priekopy a Horehronského podolia.

Geologická stavba (kap. C.II.2, str. 37)

Geologická stavba je v danom území mimoriadne komplikovaná, typická pre jadrové pohoria Západných Karpát a osobitne pre Nízke Tatry. V DP priestore a na ploche navrhovanej zmeny sa na geologickej stavbe územia podieľajú predovšetkým horniny paleozoika – malužinské súvrstvie (paleozoikum - perm) a v malej miere kvartéru. Malužinské súvrstvie charakterizuje klastická, cyklicky usporiadaná sedimentárna sekvencia vyvinutá v troch veľkých sedimentačných cykloch s výrazným zjemňovaním zrnitosti do ich vrchnej časti.

Samotné ložisko je tvorené mohutným lávovým prúdom melafýrov smeru V-Z so zreteľnou fluidárnou textúrou. Prevládajú tri petrografické variety melafýrov a to jemnozrnné až celistvé melafýry, melafýrové porfyrity a mandľovcové melafýry. V podloží ložiska sú čierne bridlice a pieskovce. V nadloží ležia bazálne členy spodného triasu – kremence a kremité pieskovce, ktoré vyššie prechádzajú do slienitých bridlíc a slienitých vápencov. Ložiskové teleso je silne tektonicky rozpukané a porušené, pričom podstatná časť trhlín je vyplnená nepravidelnou sieťou kalcitových, kremeň-kalcitových žiliek, miestami s prítomnosťou barytu a chloritu. Skrývku (kvartér a pôdne zeminy) na celej ploche ložiska tvoria len kvartérne hliny a hlinito-kamenité sute. Humusový horizont na mieste nie je vyvinutý.

Hrúbka pôdnej skrývky na ploche navrhovanej zmeny nedosahuje viac ako 0,3 m a menej. Južné svahy hrebeňa predstavujú najmä skalné a hlinito-skalné sute a obnažený skalný podklad.

Inžiniersko-geologické vlastnosti a geodynamické javy (kap. C.II.2.2-3., str. 38)

Dotknuté územie patrí do regiónu jadrových pohorí, subregiónu obalových jednotiek, do rajónu predkvartérnych hornín, konkrétne do rajónu spevnených sedimentov vcelku. V ploche navrhovanej zmeny nie sú zjavné žiadne špecifiká vyplývajúce z inžiniersko-geologických vlastností územia ani žiadne osobitné geodynamické prejavy okrem gravitačných zrútení zvetralín a skalných blokov.

Pôda (kap. C.II.3, str. 39)

Otázka pôdy je v tejto súvislosti značne okrajová. V DP prevládajú (resp. prevládali vzhľadom na okolie DP) najmä hnedé lesné pôdy prevažne nenasýtené, resp pôdy podzolové na zvetralinách silikátových hornín. Treba však konštatovať, že v rámci DP bol pôdny horizont ako predpríprava na ťažbu nerastných surovín odstránený ako pôdna skrývka a časť z nej je uložená v západnej časti lomu. V tangovanom území hrebeňa a na jeho JV svahoch sa vyskytuje len relatívne tenká vrstva lesnej pôdy v podobe hlinito-skalnatej suťovitej pôdy. Táto sa na pomerne strmom svahu udržiava len vďaka zachovanému lesnému porastu. Nakoľko však po administratívnom zásahu, keď boli lesné porasty trvalo vyňaté z funkcií lesa a uvedený priestor bol predurčený na povrchovú ťažbu surovín, nemôžeme hovoriť o pôde ani z legislatívneho hľadiska.

Klíma, podnebie a ovzdušie (kap. C.II.4-5, str. 41-42)

Posudzované územie sa nachádza na severných svahoch Nízkych Tatier, na okraji Liptovskej kotliny. Reliéf posudzovaného územia do značnej miery ovplyvňuje klimatické pomery. Územie patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladného až chladného horského, s priemernou júlovou teplotou 10 - 16°C a januárovou -5 až 10°C. Zrážky majú veľkú územnú a časovú variabilitu, priemerné ročné zrážky dosahujú 700 - 1100 mm. Tabuľky v správe o hodnotení ukazujú štatistiky teplôt a zrážok v uvedenom regióne. Dôležitým ukazovateľom je aj smer a rýchlosť vetra (tabuľka 22 na str. 41), ktorý môže maj signifikantný synergický vplyv prenosu prachu a hluku v smere na obec Malužiná pri postupnom odstraňovaní hrebeňovej časti DP, čo je predmetom hodnotenia navrhovanej zmeny v činnosti. V tabuľke sú však uvedené údaje zo stanice SHMÚ – Chopok, čo však nie je pre uvedenú plne relevantné (z hľadiska výšky, tienenia morfológie, teplotných rozdielov a iných skutočností).

Vodstvo (kap. C.II.6, str. 43)

V navrhovanej zmene činnosti je problematika vodstva nepodstatná. V uvedenej hrebeňovej časti DP a priľahlého JV svahu do Jalovičiej doliny sa nenachádzajú žiadne vodné toky alebo pramene. Suťové pramienky sa nachádzajú hlboko pod DP. Osou uvedenej doliny preteká rovnomenný potok v smere na Malužinú a vteká do potoka Boca. V rámci DP v jeho severnej časti v doline Svidovo preteká Svidovský potok, žiadne iné vodné útvary, vrátane mokradí, sa v DP a ani v jeho bezprostrednom okolí nenachádzajú. Charakter tečúcich povrchových vôd je detailne opísaný na str. 44 správy o hodnotení.

Územie DP leží vo vodohospodársky chránenej oblasti (CHVO) Nízke Tatry – západná časť, v zmysle nariadenia vlády SR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd. V zmysle nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti, nie sú vodné útvary povrchových vôd pretekajúce územím DP klasifikované ako citlivé oblasti.

Biota (kap. C.II.7, str. 45 - 50)

Fauna:
Popis fauny v správe o hodnotení sa týka všeobecných informácií najmä severných svahoch NAPANT (Nízkych Tatier). Túto oblasť aj z dôvodu toho, že ide o významné veľkoplošné chránené územie, obýva množstvo druhov živočíchov, územie je súčasne aj chráneným vtáčím územím (viď nižšie). Po okolí DP je diverzita živočíšnych druhov vysoká a pestrá. Jej základný opis (kvalitatívny a kvantitatívny) je uvedený v početných publikáciách venovaných biologickej diverzite NAPANTu a z ktorých vychádza aj hodnotenie správy o hodnotení. Vysoké zastúpenie lesov a lesných stredno- a vysokohorských lúk, pasienkov a kosienkov podmieňuje túto bohatosť, čo je umocnené aj ochranným režimom zameraným na ochranu prírody in situ na úrovni územnej a druhovej ochrany. Okrem početných druhov a rodov hmyzu a bezstavovcov, významnými sú druhy obojživelníkov a plazov, v tokoch sa zachovali druhy rýb a na teréne významné druhy cicavcov. Mnohé z týchto druhov živočíchov sú chránené z hľadiska národného aj medzinárodného práva. Na druhej strane mnohé druhy sú ohrozené alebo kriticky ohrozené najmä z dôvodu činnosti a existencie človeka, fragmentácie krajiny, dopravy a poľovačiek. Napriek tomu sa tu uchovali pomerne vysoké stavy aj chránených druhov, ktoré tvoria jadro ich výskytu v rámci Slovenska a Karpát.

V oblasti DP a jeho bezprostrednom okolí sa však tieto druhy živočíchov nevyskytujú. Ušli pred hlukom a sprievodnými javmi ťažby vrátane dopravy. V ploche predpokladanej ťažby je v súčasnosti možné stretnúť vysokú zver ako aj niektoré chránené druhy cicavcov (medveď, rys), ktoré sa necítia ohrozené. V prípade započatia ťažby v hrebeňovej časti DP aj tieto druhy sa presunú na iné, bezpečnejšie miesto.

Osobitným prvkom fauny je avifauna, teda vtáctvo. Ako bude opísané nižšie, DP nie je súčasťou chráneného vtáčieho územia CHVÚ018 Nízke Tatry, ale bezosporu ponad DP s najväčšou pravdepodobnosťou vtáctvo prelietava sledujúc významný vtáčí migračný koridor cez Bociansku dolinu a sedlo Čertovica alebo lokálne ako hniezdiče pri dennom zháňaní potravy. To sa týka aj druhov vtákov, ktoré sú predmetom ochrany CHVÚ018 Nízke Tatry, tento faktor sa však nedá potvrdiť a ani vyvrátiť.

Flóra:
Podobne ako pri živočíchoch vplyv ochrany prírody v národnom parku vrátane území Natura 2000 na druhy rastlín je veľmi vysoký. Pestrá mozaika horskej krajiny Nízkych Tatier, množstvo špecifických biotopov a stanovíšť (habitátov) a ekosystémov poskytuje priestor a podmienky pre trvalú existenciu veľkého množstva rastlinných druhov, vrátane chránených, endemických a reliktných druhov rastlín.

Obr. 4:

Interiér lesného porastu na južných svahoch hrebeňa v rámci DP. Tento záber súčasne dokumentuje reálny stav biotopov popísaných nižšie.

V pravo na strome červeným krížom je označená súčasná južná hranica DP.

Biotopy:
Otázka ochrany biotopov európskeho významu ostala kľúčovou vzhľadom na ďalšiu existenciu ťažby, resp. hľadania súladu s významom ťažby a významom ochrany biotopov. Obe tieto sféry pôsobnosti sú významné pre spoločnosť. Na jednej strane táto požaduje stavebné materiály pre svoj rozvoj, aj také, ktorých pôvod je v nerastných surovinách ťažených z neobnoviteľných zdrojov zeme. Na druhej strane je tu verejný záujem ochrany prírody a krajiny, v tomto prípade biotopov významných z hľadiska európskeho práva a prírodného dedičstva, resp. vedeckého a ekosozologického významu.

Zo správy o hodnotení vyplynulo, že pri ťažbe až po hranicu DP (variant 2 opísaný v správe o hodnotení), sa vyťažia všetky zásoby určené na ťažbu ale súčasne dôjde k zásahu do biotopov európskeho významu. Biotopy európskeho významu, ktoré sa na lokalite v DP vyskytujú, predstavujú z hľadiska celkového výskytu na Slovensku (porovnaj Viceníková, Polák 2003) maloplošný a relatívne izolovaný výskyt, pričom na ostatnom území Nízkych Tatier sú tieto biotopy plošne rozšírené a dominantné. Jedná sa o biotopy európskeho významu:

Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180)
Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

Tieto dva hlavné druhy biotopov boli precízne opísané v štúdii „Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná“ (Šibík, 2010; Botanický ústav SAV Bratislava). Autor štúdie vykonal prieskum a výskum danej lokality v DP v lete 2010 a postupoval podľa vedeckých kritérií a všeobecne uznávanej metodiky ekosozologického zhodnotenia biotopov (Stanová, Valachovič, 2002 a iné). Okrem vlastných terénnych poznatkov boli využité aj dostupné podklady najmä zo strany Správy NAPANT.

Podklady Správy NAPANT uvádzajú aj tretí biotop európskeho významu Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy. Autor štúdie zdôvodňuje jeho absenciu najmä ako následok spracovanej lesnej kalamity a v priestore uvádzaného výskytu tohto druhu biotopu sa v čase spracovania analýzy nachádzalo rúbanisko po spracovaní drevnej hmoty. Ostatné dva biotopy na hodnotenej ploche sú vyhodnotené v zodpovedajúcom stave, z hľadiska hodnotenia ekologického stavu biotopov v stave blízkom k stavu priaznivému.

Citovaná štúdia dr. Šibíka precízne zhodnotila ich výskyt a poskytla aj úplný zoznam druhov rastlín, ktoré charakterizujú uvedené biotopy a ich súčasný stav. Ten sa odvíja najmä od faktu, že tieto lesné biotopy nie sú lesným porastom v zmysle lesníckej legislatívy a preto sa v nich nezasahovalo podľa pravidiel a plánov lesného hospodárstva. Plocha DP je natrvalo odňatá z funkcií lesa a preto bola prakticky ponechaná na samovývoj. To zodpovedá aj súčasnému stavu, keď tieto biotopy napr. aj v porovnaní s okolitými hospodárskymi lesmi vykazujú vysokú úroveň zachovanosti a vitality. Jedná sa však o pomerne plošne malý výskyt biotopov a lesných ekosystémov, ktoré môžeme takto hodnotiť.

Biotop Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy predstavuje azonálne, edaficky podmienené spoločenstvá zmiešaných lesov s dominaciou druhov *Acer pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*, *Ulmus glabra* a *Picea abies* na svahových a úžľabinových sutinách. Viaceré druhy drevín sa vyskytovali okrem stromového poschodia aj v bylinnom poschodí, čo svedčí o prirodzenom zmladzovaní v poraste. V synúzii bylín sa vyskytovali najmä nitrofilné a heminitrofilné druhy ako *Geranium robertianum*, *Lunaria rediviva*, *Chelidonium majus* a pod.

Porast má výrazne mozaikovitý charakter a tvorí komplex s biotopom Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy na čo poukazuje aj druhové zloženie bylinného poschodia, ktoré je podobné a rozdiely sú skôr v pokryvnosti jednotlivých druhov. Na viacerých miestach materská hornina vystupuje na povrch a vytvára sutiny, čo podmieňuje prítomnosť druhov viazaných na takéto stanovištia. Z hľadiska zachovania je biotop ako celok pomerne zachovalý, rôznoveký, najmä v nižších častiach svahu, na spodnej hranici dobývacieho priestoru a pod touto hranicou. Vo vyšších častiach svahu v tesnej blízkosti a pod lesnou cestou (zvážnicou) je biotop značne narušený, druhové zloženie bylinného poschodia je blízke spoločenstvám mapovaných ako

biotop X1 Rúbaniská s prevahou bylín a tráv a X2 Rúbaniská s prevahou drevín. Pomerne dobre vystihuje hranicu relatívne zachovalej časti porastu komplexu sutinového lesa a kvetnatej bučiny staré označenie dobývacieho priestoru nachádzajúce sa tesne pod zvážnicou – lesnou cestou (5 – 20 m). Táto hranica vytýčená kovovými stĺpikmi a zvyškami drôteného plotu sa nezhodovala so súčasnou hranicou dobývacieho priestoru vyznačeného na dostupných mapových podkladoch.

Biotop Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy je druhým z biotopov EU významu, ktorý bol na danej lokalite potvrdený. Jeho hranice boli viac-menej totožné s hranicami uvedenými na mape. Porast predstavoval kvetnatú bučinu a zmiešaný jedľovo-bukový les s bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými lesnými sciofytmi na stredne hlbokých až hlbokých vlhkých pôdach s dobrou humifikáciou (Stanová, Valachovič 2002). Zápoj porastu bol vysoký, krovinové poschodie bolo slabo vyvinuté, pokryvnosť drevín v bylinnom poschodí však bolo vysoké. V stromovom poschodí dominoval druh *Fagus sylvatica*, spolu s výraznejším zastúpením *Abies alba*, *Acer pseudoplatanus*, *Picea abies* a *Ulmus glabra*. Poschodie bylín bolo reprezentované druhmi *Aconitum moldavicum*, *Dentaria bulbifera*, *Galeobdolon luteum*, *Geranium robertianum*, *Lunaria rediviva*, *Mercurialis perenis* a pod. Na miestach s plytšou pôdou a vystupovaním materskej horniny na povrch spoločenstvá prechádzajú do porastov sutinových lesov. Na hrebeni, Z až SZ svahu a v nižších častiach na V svahu porast prechádza do sekundárnych smrekových porastov majúcich charakter monokultúry. Porast je vo svojej hornej časti v blízkosti hrebeňa miestami narušený disturbanciami, či už prirodzenými (veterná smršť) alebo antropicky podmienenými a tu má vegetácia charakter rúbaniska o čom svedčí lokálna dominancia druhov ako *Urtica dioica*, *Eupatorium cannabinum*, *Cirsium vulgare* a pod. Blízkosť zvážnice vplýva napr. na výskyt druhu *Artemisia absinthium* v tejto nadmorskej výške.

Uvedená charakteristika biotopov je prebraná (mierne upravene) z cit. štúdie „Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná“ (Šibík, 2010; Botanický ústav SAV Bratislava).

Indikovaný stav popísaného plošného výskytu biotopov európskeho významu v rámci DP je znázornený v prílohe č. 3.

Krajina (kap. C.II.8, str. 51)

Prevádzkovaná činnosť je povrchová ťažba nerastných surovín, ktorá sa tu realizuje veľmi dlho (viac ako 50 rokov). Každá takáto činnosť je nevyhnutne sprevádzaná zmenou krajinného obrazu a vplyvmi na charakteristický krajinný ráz. To sa týka najmä zmeny morfológie krajiny a vstupom novej technickej a umelej krajinnej črty do scenérie a súčasne aj výstavbou technologických zariadení v priestoroch lomu určených na spracovanie surovín. Tieto prejavy sú markantné aj v kameňolome pri Malužinej na severnom úpätí Nízkych Tatier. V správe o hodnotení je popísaná štruktúra krajiny, krajinný obraz a jej súčasná scenéria, ktorá vznikla postupom ťažby. Ďalším postupom sa táto scenéria ešte zmení tým, že sa odstráni morfologický hrebeň v južnej časti DP, ktorý súčasne tvorí aj optickú bariéru vizuálneho vnímania (vizuálny impakt) morfologického novotvaru – kameňolomu. Je to však subjektívne vnímanie, ktoré nemá merateľné hodnoty. Tak ako sa menil povrch v DP postupom ťažby (v doline Svidovského potoka), tak sa zmení aj morfologický tvar povrchu ťažbou v ostávajúcej časti DP.

Následne je ale možné vhodnou rekultiváciou a revitalizáciou (ekologickou reštauráciou) zmierniť tento vizuálny impakt tak, aby sa krajinný novotvar kameňolomu čo najviac priblížil ku svojmu okoliu, zharmonizoval sa a zosúladil so svojim bezprostredným okolím a tým sa zahladili aj zmeny v krajinnom obraze a morfológii krajiny.

V prílohe č. 5 sa nachádzajú modely tvaru krajiny a scenérie po odťažení časti hrebeňa podľa predstáv navrhovateľa (variant 1), ktoré ale nebudú výraznejšie voči zmenám v morfológii krajiny pri postupe ťažby na základe dohody so Správou NAPANT (variant 2).

Chránené územia (kap. C.II.9, str. 54)

Ťažba v DP sa začala skôr (v roku 1965) ako jeho okolie bolo vyhlásené za chránené územie (NAPANT v roku 1978). Aj v súčasnosti sa realizuje mimo chránených území podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení. DP sa nachádza v ochrannom pásme NAPANT, ktoré sa chráni podľa ustanovení §13 citovaného zákona v tzv. 2. st. ochrany. Prakticky sa však ani táto ochrana územia nevykonáva, územie sa chráni podľa inštitútu dobývacieho priestoru v zmysle banských predpisov, výkon ochrany prírody a krajiny je v tomto prípade v kameňolome a DP irelevantný, resp. neaplikovateľný. Istá miera ochrany územia v rámci DP sa dá dosiahnuť procesom, ktorý predstavuje zhodu názorov dotknutých stránok opísaných v tomto dokumente.

V okolí DP sa nachádzajú okrem vlastného Národného parku Nízke Tatry (NAPANT) aj ďalšie tzv. maloplošné chránené územia, ktoré sú vymenované v správe o hodnotení.

Okrem nich sa v okolí nachádzajú aj osobitne chránené územia vyhlásené v rámci programu budovania siete Natura 2000. Sú to tieto územia:

SKUEV0302 Ďumbierske Nízke tatry
SKUEV0310 Kráľovohorské Nízke Tatry
SKUEV0300 Skribňovo
CHVÚ018 Nízke Tatry

Územie DP sa nachádza v Chránenej vodohospodárskej oblasti Nízke Tatry – západná časť v zmysle nariadenia vlády SR č. 13/1987 Zb. Plocha CHVO je 358 km2, ťažby v DP nemá žiaden vplyv na ochranu podzemných vôd v CHVO.

Územný systém ekologickej stability (kap. C.II.10, str. 60)

ÚSES je v správe o hodnotení popísaný detailne. Vzhľadom na malý plošný záber DP a plochy a prvky ÚSES (v jeho nadregionálnej a regionálnej úrovni) je DP identifikovaný ako súčasť viacerých prvkov nadregionálneho a regionálneho ÚSES z ktorých sa ako taký nedá vyčleniť.

Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra (kap. C.II.11, str. 62)

Sociálne údaje o dotknutom obyvateľstve vrátane mnohých súvisiacich informácií je uvedené v správe o hodnotení od str. 62. Pre tento účel a navrhovanú zmenu činnosti nemá opodstatnenie tieto údaje opakovať.

IV. VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA VRÁTANE KUMULATÍVNYCH A SYNERGICKÝCH VPLYVOV

Hodnotenie vplyvov na životné prostredie a na zdravie ľudí súčasnej a prebehajúcej činnosti je popísané v správe o hodnotení z júna 2012 v jednotlivých kapitolách správy a uvedené ako výsledok celého procesu hodnotenia v kap C.III Hodnotenie predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátanie zdravia a odhad ich významnosti (od str. 70 správy o hodnotení). Navrhovanou zmenou činnosti nedochádza k výraznejšej podstate voči tu opísaným záverom a výsledkom. Hlavnou zmenou oproti uvedeným záverom je prejavom banskej činnosti, ktorou sa bude meniť morfológia povrchu v rámci DP, odstráni sa súčasná vegetácia na nových plochách ťažby a pôdna skrývka a odťažia sa zásoby nerastnej suroviny – melafýru. Obdobne ako v súčasnosti, ťažba bude sprevádzaná aj istou mierou vplyvov, ktoré sú však identické tak, ako sú objektívne popísané a verifikované. V tomto ohľade sa vplyvy nemenia. Jediným sprievodným vplyvom, ktorého odhad ale nie je možné overiť a kde by mohlo dôjsť k iným záverom, je zmena hlukového impaktu v priebehu odťaženia vrcholového hrebeňa (medzi Jalovičiou dolinou a JV hranicou DP) a možný vplyv na dotknutú obec Malužiná. Akustická štúdia (Plaskoň, V., 2011), ktorá bola v súvislosti s procesom EIA vypracovaná a predložená na spracovanie správy o hodnotení, je aktuálna s vysokou výpovednou hodnotou a závermi. Je dominantne zameraná na zaťaženie hlukom priamo v prevádzke ťažobnými a spracovateľskými zariadeniami a dopravou v lome a z lomu. Hlavné zdroje hluku sú a budú umiestnené tak, že nebudú priamo vplývať na zmenu hlukových pomerov v dotknutej obci. Možno však predvídať, že pri ťažbe vo vrcholovej partii hrebeňa, pri odstreloch, dôjde k prenosu hlukového impaktu aj do priestorov obce. Pôjde však o impulzívny akustický prejav bez následkov, ktorý bude vnímaný obyvateľmi a ktorí sú na uvedené zvyknutí. Je to nevyhnutný sprievodný prejav každej ťažby nerastných surovín.

IV.1. Vplyvy na zdravie obyvateľstva

Ako je uvedené vyššie, hlukový impakt je sprievodným prejavom každej ťažby nerastných surovín. Toto je navrhovateľovi ako ťažobnej organizácii zrejmé a tomuto prejavu sa nedá vyhnúť. Je len ťažko predvídateľné do akej miery sa zmenia hlukové pomery pričom podľa cit. Akustickej štúdie, prenos hluku ponad tento hrebeň smerom do obce sa nepredpokladá. Postup ťažby sa bude realizovať od najvyššieho ťažobného rezu (od hrebeňa) v smere nadol a rez sa bude rozrušovať odstrelmi na severnej strane ťažobného rezu. To znamená, že hlukový impakt od odstrelu bez ohľadu na jeho kapacitu a objem, sa bude odrážať od jestvujúceho masívu v generálnom smere na sever a severozápad, teda v smere od obce. Najväčší predpoklad prenosu hlukového prejavu v smere na obce možno očakávať len pri rozrušovaní vrcholovej časti hrebeňa, ďalší postup bude v smere na dol na severnej časti lomu a jednotlivých takto vytváraných etáží. To znamená, že aj keby došlo k zvýšeniu hlukového impaktu na obec, tento prejav a vplyv bude len dočasný a krátkodobý pokiaľ sa nevyformuje záverná morfológia novej steny lomu a postupne dojde aj k jej sanácii a revitalizácii, teda k úkonom, ktoré prispejú k ďalšiemu útlmu hlukových prejavov v smere na obec. Nie je možné aplikovať alternatívnu technológiu ťažby, ide o komplikovaný terén a najlepším riešením je rýchlosť odťaženia a ukončenia ťažby z priestoru, odkiaľ by sa mohli zvukové prejavy šíriť v smere na obce. V záveroch Akustickej štúdie sa konštatuje, že „*impulzný hluk pri odstreloch je obyvateľmi obce naviac subjektívne vnímaný. Trhacie práce sú však z časového hľadiska ojedinelé (cca 1-2 x mesačne) a preto sa na tento hluk nevzťahujú prípustné hodnoty (uvedené v tab. 1 štúdie). Maximálna hladina A zvuku pri ojedinelom výskyte nesmie prekročiť v miestach a v čase možného pobytu ľudí hodnotu 118 dB. Rozšírením DP je vylúčené, aby bola táto hodnota v obytnej zóne obce Malužiná prekročená*“.

Napriek tomu, bude musieť navrhovateľ v čase ťažby vo vrcholovej časti hrebeňa prijať niektoré operatívne opatrenia na mitigáciu potenciálneho prejavu impulzného hluku z odstrelov a dohodnúť sa s predstaviteľmi obce a jej obyvateľmi ako tieto prejavy zmierniť alebo kompenzovať. Jedným z riešení je presný harmonogram odstrelov a udržiavanie stromovej vegetácie (lesného ekosystému) v ostávajúcej časti DP a v bezprostrednom okolí na severovýchodných a východných svahoch za DP v zdravom a vzrastlom stave po dohode s lesnou správou, prípadne prispieť k udržiavaniu a zakladaniu nových lesných porastov zameraných na tlmenie prejavov ťažby.

Ostatné vplyvy, na obyvateľstvo alebo ich prírastky z dôvodu postupu ťažby, spracovania nerastných surovín a dopravy z lomu sa neočakávajú a neboli verifikované.

IV.2. Vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia

Vplyv na jednotlivé zložky životného prostredia sú podrobne spracované v správe o hodnotení od str. 71. Tu sú všeobecne a podrobne zhodnotené všetky potenciálne vplyvy na jednotlivé zložky a miera ich účinkov. Týka sa to najmä vplyvov na horninové prostredie, geodynamické javy, pôdu, vodstvo a v konečnom dôsledku vplyvy na biotu, chránené územia a krajinu.

Podľa miery významnosti môžeme zhrnúť identifikovateľné vplyvy navrhovanej zmeny činnosti nasledovne:

Vplyvy na horninové prostredie

Účelom popísanej činnosti je ťažba nerastných surovín. V rámci právne vymedzeného DP, vypočítaných zásob surovín v ňom a povolenej ťažby v zmysle platných predpisov, postupne dochádza k vyťaženiu nerastných surovín z horninového prostredia, čo môžeme hodnotiť ako vplyv, lebo tým sa súčasne zmenšujú zásoby surovín, ktoré sú určené na ťažbu a následné spracovanie (sú dostupné po právnej a technologickej stránke na ich využitie). Tento vplyv je však nevyhnutným sprievodným znakom a nemá alternatívu. Suroviny sa ťažia pre potreby rozvoja spoločnosti a ona určuje mieru a spôsob ich využitia ako aj regulatívy ich racionálneho vyťaženia a využívania.

Vplyvy na pôdu

Z právneho hľadiska sa v DP už pôda nevyskytuje. Plocha DP bola trvalo vyňatá z funkcií lesa a to sa týka aj charakteru a kategórie lesnej pôdy. V tej časti DP, ktorých sa týka navrhovaná zmena v činnosti, a teda ďalšieho postupu ťažby cez hrebeň do južných svahov DP, sa nachádza pomerne tenká vrstva hlinito-skalnatej a sutinóznej pôdy, ktorá bude v predstihu pred započatím ťažby primárnej suroviny podľa možností a primerane premiestnená na vhodné miesto v lome tak, aby bolo možné ju použiť aj na rekultivačné opatrenia po ukončení ťažby v danom priestore. Nedá sa v súčasnosti odhadnúť a ani vypočítať o aké množstvá tejto skrývky ide a bude aj technickým problémom tento materiál uchovať pre rekultivačné práce. Pravdepodobne bude skrývka zhrnutá tak a do takého priestoru, ktorý umožní ťažobnej spoločnosti ju technikou rozprestrieť tam, kde bude použiteľná pre rekultivačné a revitalizačné zahladenie následkov ťažby. Hlinitá skrývka sa takto následne využite a bude plniť funkcie pôdy pre revitalizačné opatrenia.

Vplyvy na biotu

Bude sa jednať o najzávažnejší vplyv v navrhovanej zmene činnosti, ktorý sa bude týkať zásahu do verifikovaných biotopov európskeho významu. Očakávaným výstupom z tohto procesu hodnotenia bude výber variantu ako sa bude ďalej postupovať a na základe dohody so Správou NAPANT dôjde k presnému vyznačeniu plochy, za ktorú už ťažba nebude postupovať a ostane zachovalá až do doby rekultivácie vyťaženého priestoru a následné obdobie. Súčasný plošný výskyt oboch druhov biotopov európskeho významu Ls4Lipovo-javorové sutinové lesy

(9180) a Ls5.1Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) sa zredukuje na mieru akceptovateľnú pre obe strany jednania. Ich zhoda a konsenzus sa upraví v dokumentácii POPD pre obdobie ťažby po roku 2019 ako aj ďalšími písomnými záväzkami danými oboma stranami (ťažobná spoločnosť v tomto čase EUROVIA – Kameňolomy s.r.o. a Správa NAPANT).

Ťažbou dôjde aj k redukcii lesných ekosystémov na vyčlenenej ploche. Aj podobne ako pri pôde, z právneho hľadiska sa už nejedná o lesný porast a lesné pozemky, nakoľko boli trvalo odňaté z funkcií lesa. Je však nevyhnutné konštatovať, že dôjde k výrubu lesného porastu, drevín v rôznych vekových štádiách a zdravotnom stave. Dôsledok tohto výrubu je popísaný aj pri opise kumulatívnych vplyvov nižšie ako aj to, že tento výrub môže spôsobiť aj destabilizáciu suťového svahu pred jeho odťažením a preto bude nevyhnutné k výrubu pristupovať selektívne a len v tesne predpríprave plochy na ťažbu. Bude tiež potrebné zabezpečiť existenciu vysokých a dominantných stromov mimo vyčlenený priestor ťažby aby sa minimalizoval kumulatívny a synergický vplyv opísaný v následnej časti. Strata lesných drevín sa následne nahradí revitalizačnými opatreniami.

Istou mierou kompenzácie za stratu časti jestvujúcej plochy uvedených biotopov by mal byť aj záväzok navrhovateľa, že pristúpi k takým formám rekultivácie a revitalizácie kameňolomu, ktoré budú plne vyhovovať zámerom Správy NAPANT a ktorý zharmonizuje vyťažený priestor s jeho okolím a pre národný park typickým prírodo-ochranným fenoménom. Navrhovateľ by mal zadať spracovanie dokumentácie rekultivácie a revitalizácie kameňolomu vrátane časových a priestorových krokov tak, aby Správa NAPANT mala predstavu a možnosť ovplyvňovania ďalšieho vývoja tohto územia v budúcnosti a po ukončení ťažby v lome.

Súčasne s touto dohodou a určením plochy DP, ktorý sa bude následne sprístupňovať pre ťažbu surovín, je možné očakávať vplyv najmä na drobné živočíchy, najmä na hmyz a drobné cicavce. Pre započatím odstraňovania skrývky je preto potrebné prijať a realizovať také opatrenia, ktoré budú minimalizovať fatálny vplyv na tieto formy a druhy organizmov vykonaním prieskumu a prípadne transferu ohrozených živočíchov na iné bezpečnejšie miesto.

Vplyv na vyššie cicavce (napr. poľovnú zver) sa neočakáva, nakoľko táto má schopnosť uniknúť a nájsť si iné vhodnejšie a bezpečnejšie prostredie pre svoju existenciu. To sa týka aj druhov vtáctva. Niektoré budú ohrozené stratou hniezdnych biotopov (napr. dutinových stromov) a preto odporúčame po dohode so Správou NAPANT rozmiestnenie vtáčích búdok alebo hniezdnych podložiek na iných miestach v lese mimo dosah potenciálnej ťažby.

Vplyvy na vodstvo

Navrhovanou zmenou sa bude postupovať v ťažbe vo vyčlenenej ploche DP. V tejto časti DP sa nenachádzajú žiadne toky, pramene alebo lesné mikromokrade. Je len minimálna potenciálna pravdepodobnosť, že ťažba by mohla mať vplyv na tok Jalovičí potok južne od DP napr. splachom zemín do jeho prítokov alebo iných nečistôt. Táto pravdepodobnosť je však minimálna až nulová, odporúčame však túto situáciu sledovať.

Hodnotenie kumulatívnych a synergických vplyvov na životné prostredie

Uvedené hodnotenie vychádza z modelu kumulácie takých vplyvov a externalít, ktoré svojím synergickým vplyvom môžu znásobiť prírastok negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva oproti tým, ktoré sú popísané v správe o hodnotení. Pri povrchovej ťažbe nerastných surovín je takýto kumulatívny efekt bežným javom a je aj často ovplyvnený napr. technologickou disciplínou, dodržiavaním pravidiel, noriem a zákonov ale aj klimatickou situáciou alebo viacerými neočakávanými externalitami. Nie je preto jednoduché zadefinovať, ktoré z vplyvov môžu v kumulatívnom efekte spôsobiť také dôsledky, ktoré sú predvídateľné ale bežne sa neprejavujú. Vychádzajú zo správy o hodnotení (2012) a hodnotenia jednotlivých

vplyvov ako aj z viacerých návštev predmetného lomu dokážeme indikovať nasledovné potenciálne kumulácie vplyvov a ich synergický efekt na životné prostredie a zdravie ľudí:

Vplyvy (kumulatívne a synergické) na obyvateľstvo

Synergické efekt, ktorý by sa mohol prejaviť, je potenciálne nevylúčitený v čase ťažby suroviny vo vrcholovej časti hrebeňa na juhovýchodnom okraji DP. Kumulácia hlukového impaktu a prenosu prachových častí najmä počas odstrelov (impulzívny výbuch - hluk, senzitívne vnímanie odstrelu a prach pri suchom a teplom počasí a smere vetra od lomu smerom na obce Malužiná - v smere na východ od lomu), sa modelovo, resp. potenciálne nedá vylúčiť aj keď ich vplyv, resp. prírastok vplyvov, bude s najväčšou pravdepodobnosťou minimálny. Synergia týchto vplyvov je podmienená najmä smerom a intenzitou vetra, ktorý by bol schopný preniesť do obytnej zóny obce hlukový prejav a súčasne aj emisie prachu z odstrelu. Ako je uvedené vyššie, k týmto odstrelom pri bežnej prevádzke dochádza 1-2x mesačne a preto sa nedá predpokladať, kedy by došlo k synergii týchto efektov s uvedeným kumulatívnym vplyvom. Na elimináciu synergického vplyvu sú možné nasledovné postupy:

- sledovať klimatické pomery (silu a smer vetra, teplotu, vlhkosť) a pokiaľ je možné realizovať odstrely v presne stanovenom čase, keď sú vhodnejšie veterné a teplotné pomery,
- vytvoriť si zásobu primárnej rúbaniny na ďalšie spracovanie vo vhodnejšom termíne, napr. počas dažďov, keď tento tlmí jednak hluk a jednak zabraňuje vzniku prachu,
- primerane a včas pristúpiť k sanácii a revitalizácii odťaženej hrebeňovej časti tak, aby sa vhodnou úpravou terénu prispelo k mitigácii synergických vplyvov,
- udržiavať okolité lesné porasty v dobrom zdravotnom a vekovom stave.

Vplyvy (kumulatívne a synergické) na krajinu

Synergické vplyvy na krajinu sú prejavy vnímané subjektívne a na ktoré mimoriadne vplývajú interné a externé faktory človeka, ktorý vníma premeny krajiny. Povrchovou ťažbou dochádza k novému tvaru a zmenám morfológie, na ktorú sme boli zvyknutí a ktorá v pozorovateľovi môže vyvolávať rôzne vnútorné hodnotenie (vnímanie, pocity). Zmena krajiny a reliéfu (geomorfológie) je však nevyhnutným sprievodným javom každej ťažby a získavanie prírodných surovín je na druhej strane primárnym predpokladom ekonomickej stability a rozvoja spoločnosti. V tomto prípade berme do úvahy, že ak by sa v krátkej budúcnosti ukončila ťažba v lome Malužiná, región by prišiel o zdroj stavených surovín – kameniva, ktoré sa v rôznych komoditách využíva na stavebné účely (stavby, cesty, železnice a pod.). Je nanajvýš pravdepodobné, že by súčasne vznikla požiadavka na otvorenie nového lomu v doteraz nevyužívanom krajinnom priestore, čím by vznikol nový vplyv na životné prostredie, strata krajinného rázu a mnohé iné skutočnosti. Raz sa aj v lome Malužiná ťažba definitívne ukončí a k uvedenému sa bude musieť pristúpiť.

Synergické vplyvy na krajinu je možné v súvislosti s uvedenou činnosťou zadefinovať nasledovne:

- dôjde k odstráneniu hrebeňovej časti medzi Jalovičiou dolinou a vlastným súčasným lomom v úrovni, ktorá vznikne po dohode so Správou NAPANT (to sa týka aj výškového horizontu popísanom vyššie, keď ťažba postúpi do konkrétne výšky v rámci DP),
- otvoria sa nové vizuálne priehľady a do určitej doby aj pohľad na umelú morfologickú črtu krajiny danú ťažobným rezom a konečným profilom lomovej steny,
- chvíľu potrvá, kým sa zahladia následky povrchovej ťažby jednak sanáciou a revitalizáciou vyťaženého priestoru a jednak prirodzeným zvetraním hornín v lomovej stene a postupným zarastaním vegetáciou,
- dôjde k porovnávaniu charakteru a hodnoty krajiny v okolí lomu, kde táto predstavuje národný park a významné turistické centrum s krajinným technickým a fyzickým novotvarom, ktorý vzniká povrchovou ťažbou, často krát aj s kritickým subjektívnym názorom, že to do predpolia chráneného územia nepatrí.

V konečnom dôsledku je ale synergia vplyvov daná len subjektívnym vnímaním zmien v krajine. Tí, ktorý budú tieto zmeny vnímať v logických a objektívnych súvislostiach, musia tento efekt a vplyv hodnotiť ako nevyhnutný, nakoľko niekde sa nerastné suroviny pre spoločnosť ťažiť musia a na tomto mieste sa ťažia už viac ako 50 rokov. Veľmi bude záležať aj na projekte rekultivácie a revitalizácie vyťaženého priestoru (celého lomu), ktorý sa jednak bude dať prezentovať verejnosti, čo sa v budúcnosti s lomom bude diať (vrátane toho, čo prinesie z hľadiska ponuky biologickej diverzity, napr. ako nové hniezdiská vtáctva) a ako tento priestor v horizonte x-rokov po ukončení ťažby bude (mohol by) vyzerať. Je tu ambícia, aby sanácia, rekultivácia a revitalizácia lomu prebiehala veľmi rýchlo a súčasne s vyťaženými priestormi a tak, aby krajinný novotvar čo najviac zapadol do svojho okolia a zharmonizoval sa s mimoriadne hodnotnou a ekosozologicky významnou krajinou Národného parku Nízke Tatry.

Vplyvy a kumulatívne vplyvy na životné prostredie ako celok

Vyššie uvedené potenciálne ale málo pravdepodobné synergické vplyvy sa týkajú len navrhovanej zmeny činnosti tak, ako je opísaná vyššie. Predpoklad ich kumulácie a synergie vychádza len z modelovania zriedkavých klimatických situácií alebo z možnosti a preferencii subjektívneho hodnotenia konečného efektu a vplyvu. Spolu s očakávanými vplyvmi sú tieto uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab. č. 1: Sumarizačná tabuľka vplyvov v porovnaní s navrhovanou zmenou činnosti :

Vplyv na	Hodnotenie vplyvu v schválenej činnosti a porovnanie	Hodnotenie vplyvu v navrhovanej zmene	Kumulácia a synergia negatívnych vplyvov
zdravie obyvateľstva	žiadny negatívny vplyv	bez zmeny	potenciálne pri osobitných klimatických pomeroch, vplyv zanedbateľný a krátkodobý
produkciu hluku	malý vplyv v tesnej blízkosti zdroja	bez zmeny	nie je
vibrácie	malý vplyv v tesnej blízkosti zdroja	bez zmeny	nie je
pôdu	malý, záber pôdnej skrývky v časti DP	významnejší z hľadiska väčšieho záberu pôdy v DP	nie je
vtáctvo	menej významný	bez zmeny	nie je
ostatné živočíchy	žiadny	bez zmeny	nie je
rastlinstvo	menej významný	väčší záber lesných porastov v J časti DP	nie je
biotopy	žiadny	zásah do biotopov EV vytýčený so súhlasom orgánov ŠOP	nie je
krajinu	súvisí so zmenou povrchu ťažbou v rámci DP	súvisí so zmenou povrchu ťažbou a odstránením hrebeňa v rámci DP	subjektívne vnímanie
chránené územia	žiadny	žiadny	nie je
ÚSES	žiadny	žiadny	nie je
vodstvo	žiadny	žiadny	nie je
infraštruktúru	žiadny	bez zmeny	nie je
dopravu	bez zmeny	bez zmeny	nie je

Z uvedeného vyplýva, že oproti schválenej činnosti (ťažby surovín a jednotlivých fáz jej úprav na jednotlivé komodity a dopravu), ktoré sú uvedené v správe o hodnotení ako aj v záverečnom stanovisku MŽP SR, sa v navrhovanej zmene neobjavujú žiadne iné alebo podstatné vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ich násobky alebo kumulácie so synergickým efektom. Hlavný vplyvy navrhovanej zmeny sú dané predmetom činnosti a ktoré sú jej nevyhnutnou a bezprostrednou súčasťou po dobu vykonávania tejto činnosti.

Sú to tieto vplyvy a ich synergia:

- postupné vyťaženie a odstránenie horninového podložia ako ložiska nerastných surovín určené na vyťaženie v rámci schváleného DP,
- s tým súvisiaca zmena morfológie terénu (krajiny) v rámci DP a odstránenie časti vrcholu hrebeňa medzi súčasnou plochou lomu a Jalovičiou dolinou,
- emisie prachu z ťažby a úpravy najmä v suchom a teplom, veternom období,
- produkcia impulzívneho hluku,
- zásah a strata lesných biotopov európskeho významu v rámci južnej časti DP plošne vymedzeného v súlade s požiadavkami ŠOP SR a orgánov štátnej správy ochrany prírody.

Ostatné vplyvy z ťažby a úpravy surovín, ktoré sú monitorované aj v súčasnosti, ostávajú bez zmeny. Sú nezdieľnou súčasťou schválenej činnosti, ktorá prebieha a bude sa vykonávať aj v budúcnosti v rámci schválenej činnosti v DP.

Nakoľko zásah do vrcholovej morfológie hrebeňa sa javí ako najpodstatnejší a najviac vnímaný zásah do prírodného a krajinného prostredia, v tejto súvislosti sa odporúča a zaväzuje navrhovateľa, aby pri schválení uvedenej zmeny sa spracoval projekt súčasnej rekultivácie a revitalizácie vyťaženého priestoru tak, aby terénny novotvar sa dal zharmonizovať so svojim okolím a aby aj pod vplyvom času splynul so svojim okolím a nevytváral dominantnú technickú štruktúry v krajine. Preto už pri postupe ťažby v najvyššom ťažobnom reze odporúčame postupovať tak, aby ťažba vytvorila vhodnú morfológiu pre následnú revitalizáciu blízku okolitému prírodnému prostrediu. Aj strata biotopov európskeho významu sa bude dať kompenzovať a to najmä na základe dohody so Správou NAPANT na revitalizačné a kompenzačné opatrenia v okolitých lesných ekosystémoch, najmä na území NAPANT, kde by navrhovateľ vhodným a primeraným spôsobom kompenzoval uvedenú stratu biotopov EV (napr. podporou vhodnej výsadby v degradovanom alebo poškodenom lesnom celku). Je viacero možností na kompenzačné a revitalizačné opatrenia na ktorých sa dá dohodnúť a nájsť vzájomný súlad záujmov a kooperáciu.

Vhodná a v pravý čas realizovaná sanácia a rekultivácia vyťažených priestorov v rámci celého DP je vhodnou kompenzáciou za zásah do biotopov s tým, že takáto revitalizácia by mala mať hlavný cieľ dosiahnuť taký charakter vyťaženého a vyčisteného lomu, ktorý by bol plne v súlade s okolitými ekosystémami a ekosozologickými hodnotami okolia. Ponuka budúcich skalných stien z lomu by sa mohla stať jadrom a potenciálom nových biotopov v budúcnosti ako aj napr. hniezdiskami početných druhov vtáctva. Pre tento účel je však nevyhnutné pripraviť vhodný projekt rekultivácie a revitalizácie (ekologickej reštaurácie) celého lomu a navrhovateľ musí byť pripravený ho priebežne realizovať a to vysoko nad rámec požiadaviek na sanáciu vyťaženého priestoru vyplývajúceho z banských predpisov.

V. VŠEOBECNÉ ZROZUMITEĽNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

V záverečnom zhrnutí uvádzame, že navrhovateľ EUROVIA-Kameňolomy s.r.o. vykonáva ťažbu a úpravu surovín podľa schváleného POPD a všetkých súvisiacich bansko-technických a spracovateľských povolení. V jestvujúcom DP Liptovská Porúbka – Malužiná teda prebieha v súčasnosti ťažba nevyhradeného nerastu melafýru, ktorý je významnou zložkou stavebných surovín a komodít. Navrhovateľ doriešil v roku 2013 problematiku ťažby spracovaním správy o hodnotení vplyvov ťažby schválenej POPD do roku 2019 a celý proces posudzovania vplyvov podľa zákona bol ukončený vydaním záverečného stanoviska Ministerstva životného prostredia SR č. 435/2013-3.4/jm z 14.6.2013 ku správe o hodnotení.

Dokumentácia POPD bola pre obdobie rokov ťažby 2009 – 2019 schválená rozhodnutím Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici č. 1563-3393/511Bo-Go/2007 z 4.12.2007 v rozsahu od 200 000 do 650 000 ton za rok. Navrhovaná činnosť sa vykonáva na parcelách k.ú. Liptovská Porúbka KN C č. 1870/1, 1870/2, 1870/9, 1870/10, 1870/11 vedených ako ostatná plocha (natrvalo vyňatá z funkcii lesných pozemkov). Navrhovaná zmena v činnosti sa v podstate fyzicky týka len parcely č. 1870/9. Uvedené pozemky nie sú vo vlastníctve navrhovateľa, sú však právne vysporiadané a ich využívanie je dané dlhodobou nájomnou zmluvou s vlastníkmi, ktorá umožňuje pozemky využívať na ťažobné účely.

Navrhovateľ má zabezpečenú ťažbu vo vyčlenenej časti DP do roku 2019 v očakávanom množstve ťažby 350 000 t ročne (v maxime do 650 000 t ročne). V súčasnosti prevádzka lomu v Malužinej ťaží surovinu a vyrába z nej frakcie kameniva len na základe zaisteného odberu a predaja v cca 40% úrovni ťažobných a prevádzkových kapacít. Preto sa aj očakáva, že predpokladaná ťažba povolená do roku 2019 nevyťaží zásoby nerastu na ložisku určených na ťažbu a tieto sa budú ťažiť v nasledujúcom období.

Navrhovateľ si plne uvedomuje stav, ktorý v súčasnom období je v súvislosti s lokalizáciou kameňolomu a súčasnými požiadavkami legislatívy ochrany životného prostredia a najmä ochrany prírody a krajiny. DP priestor tu bol vyčlenený v roku 1966, teda 12 rokov pred tým ako bol vyhlásený Národný park Nízke Tatry pričom v tom období sa nevyhlasovalo ochranné pásmo národného parku a DP bol úplne mimo záujmov a konfliktov so štátnou ochranou prírody (Správou NAPANT). Ochranné pásmo bolo vyhlásené až novým nariadením vlády SR č. 182/1997 Z.z. V súčasnosti aj na území DP platí druhý stupeň ochrany podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení.

V rámci prerokovávania správy o hodnotení Správa NAPANT však uplatnila svoje právo a vzniesla požiadavky na ochranu tej časti DP, ktorá sa ešte nestala kameňolomom a nezačala sa v ňom ťažba. Správa NAPANT vo viacerých stanoviskách upozornila, že na východnom okraji DP za hrebeňom sa v súčasnosti nachádzajú lesné porasty, ktoré majú charakter biotopov európskeho významu a tieto sú v takom stave, že vyjadrili požiadavku aby boli tam ponechané a neodstránené postupujúcou ťažbou. Jedná sa o biotopy podľa katalógu biotopov (Stanová V., Valachovič M., (eds.) 2003) nasledovne:

Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180)
Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

Ich stav a plošný výskyt verifikovala štúdia „Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná“ (Šibík J., 2010), ktorú si objednal navrhovateľa a je súčasťou správy o hodnotení. Priestorový výskyt takto vyčlenených biotopov je uvedený na mape v prílohe č. 3. Biotop Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy, o ktorom sa zmieňujú aj stanoviská Správy NAPANT, na lokalite potvrdený nebol.

Navrhovateľ sa rozhodol riešiť uvedený problém a tak získať priestor (z časového a vecného hľadiska) v predstihu vynútenej realizácie jedného z vyššie uvedených scenárov vývoja a preferovať hľadanie kompromisu, resp spoločného konsenzu s relevantnými inštitúciami tak, aby skutočne došlo k racionálnemu využitiu ložiska v čo najvyššej miere ale súčasne

a k zachovaniu hodnotných a ekosystémovo významných funkcií lesných porastov a biotopov v konkrétnej časti DP, ktoré sa už nikdy neporušia a neodstránia v súvislosti s postupom ťažby nerastov.

Hlavným cieľom tohto oznámenia je preto predostrieť riešenie vzniknutej situácie a tým aj zmeniť postup pri dobývaní nerastnej suroviny a racionálnom využívaní DP pri súčasnom zachovaní prírodoochrannej hodnoty (ekosozologickej) lesných biotopov, ktoré sa uchovali v nevyužívanej časti DP. Spoločne so Správou NAPANT sa dosiahla zhoda na riešení a ďalšom postupe ťažby v DP tak aby sa naplnili predstavy oboch strán – navrhovateľa a Štátnej ochrany prírody.

Zostručnený popis technologického a technického riešenia

Z hľadiska technológie ťažby a úpravy surovín sa v navrhovanej činnosti nič nemení. Ako je už uvedené v správe o hodnotení, navrhovateľ v blízkej budúcnosti neuvažuje zo zmenou technológie ťažby nerastnej suroviny. V správe o hodnotení sa uvažuje najmä s technologickým vylepšovaním zušľachťovacieho procesu vyťaženej suroviny postupnou modernizáciou všetkých komponentov úpravne od primárnych drvičov až po výrobu, transport a skladovanie jednotlivých frakcií drveného kameniva ako komodít pripravených pre stavebný trh.

Popis ťažby

Dobývanie bude realizované trhacími prácami. Rozpojovanie suroviny bude realizované trhacími prácami veľkého rozsahu (clonové prípadne komorové odstrely), v prípade potreby trhacími prácami malého rozsahu. Sekundárne odstrely budú realizované pri rozpojovaní nadmerných kusov balvanov, nevhodných pre veľkosť na technologické spracovanie. Ostatné väčšie kusy rúbaniny sú rozrušené mobilným kladivom (impaktorom). Vŕtacie práce a razenie štôlní pre komorové odstrely bude vykonávané podľa príslušnej prevádzkovej dokumentácii. V prípade ťažby z vrcholu hrebeňa sa budú minimalizovať trhacie práce veľkého rozsahu na nevyhnutnú mieru.

Popis úpravy surovín

Podobne ako technológia ťažby aj úprava vyťažených nerastov je štandartná a overená prebiehajúcou ťažobnou činnosti na ložisku a navrhovanej zmeny sa netýka. Technologické linky na spracovanie a skladovanie surovín sú moderné, bezpečné a spĺňajú požadované normatívy na pracovne a environmentálne prostredie najmä z hľadiska emisií prachu a hluku a sú umiestnené vo vnútri lomu. V lome Malužiná je v súčasnosti v prevádzke trojstupňová technológia úpravy. V prvom stupni úpravy je kamenivo tunelovým odberom dopravované pásom na odhliňovací hrubotriedič, z ktorého podsitná frakcia je upravovaná v následných procesoch na vibračnom triediči. V ďalších dvoch stupňoch sa táto postupne drví a triedi na jednotlivé frakcie drveného kameniva. Takto sa vytvárajú zásoby frakcií a ukladajú sa do zásobníkov. Zo zásobníkov je materiál buď priamo určený na expedíciu na nákladné vozidlá, alebo cez podávače pravidelným dávkovaním sú dopĺňané skladovacie silá.

Vnútro areálová preprava a skladovanie frakcií kameniva

Jednotlivé frakcie sa krátkodobo skladujú v silách jednotlivých frakcií tak, aby sa nevytvárali veľké zásoby, ale aby sa operatívne dopĺňali požiadavky stavebného trhu po jednotlivých frakciách stavebného kameniva. Toto sa v zásade využíva ako kamenivo na výrobu betónov a do bitúmenových zmesí, kamenivo do nestmelených a hydraulicky stmelených materiálov a kamenivo na koľajové lôžka železníc. Navrhovateľ spracováva len také množstvo surovín, ktoré je pripravené na odber koncovému užívateľovi pre stavebné a ostatné účely.

Doprava je organizovaná po sieti vnútro areálových ciest, ktoré sú upravené zhutnením. Pre navrhovanú zmenu činnosti sú predpripravené základné prístupové cesty, ktoré sa budú upravovať s postupom ťažby. Už v súčasnosti vedie na hrebeň prístupová cesta, ktorá sa stane základom cestnej siete využívanej pri odťažení tohto hrebeňa. Ostatné cesty v lome sú trvalé, spevnené a sú využívané len na spracovateľské účely.

Doprava mimo lomu

Vjazd a výjazd nákladných aut z lomu na štátnu cestu I/72 je zabezpečený existujúcou vedľajšou spevnenou komunikáciou pod obcou Malužiná. Spojenie týchto ciest je vyznačené dopravným značením. Dopravný prírastok z navrhovanej činnosti sa odvíja od súčasného stavu, keď ťažba občasne prekročí aj očakávaný priemer výkonu ťažby v navrhovanej činnosti. Pri takomto objeme ťažby je možné počítať s 80 denným výjazdmi, t.j. 160 prejazdov aut denne. 90% naložených aut smeruje po hlavnej ceste I/72 smerom na sever.

Navrhované technické riešenie zmeny činnosti

Obe strany sa dohodli, že spoločným riešením je variant primeraného a dohodnutého spôsobu ťažby v DP tak, aby sa minimalizoval zásah do verifikovaných lesných biotopov európskeho významu. Dohodlo sa, že ťažbou sa ponechá minimálne 44 % súvislej plochy biotopu Ls 5.1 bez zásahu a minimálne 80 % súvislej plochy biotopu Ls 4 bez zásahu a v súčasnom stave. Zabezpečí sa terénne vyznačenie a vedenie evidencie všetkých navrhnutých drevín na výrub (ktoré sú súčasťou biotopov európskeho významu) podľa druhu dreviny a jednotlivých obvodov stromov a zabráni sa rôznymi opatreniami fyzickému poškodeniu stromov a ostatnej vegetácie počať odlesňovania dotknutej časti DP a následnej ťažby. Po doťažení príslušnej časti DP a zachovaní dohodnutej plochy lesného porastu v DP sa bezodkladne a pod odborným dohľadom pristúpi k rekultivácii a revitalizácii vyťaženého priestoru a jeho začlenenie a zharmonizovanie s okolitým prírodným prostredím. Postup ťažby sa bude viesť tak, aby sa vytvárala konečná členitá morfológia steny a priečnych etáží. Sklon etáže (plochy na úpätí steny) musí by vedený v smere k stene, aby sa na úpätí steny zadržala dažďová voda nevyhnutná pre revitalizačné opatrenia.

Vstupy a výstupy navrhovanej zmenenej činnosti

Pôda

Jedná sa najmä o hlinito-skalnatú a sutinóznu skrývku, ktorá bude v predstihu ťažby presunutá na vhodné miesto v lome tak, aby bola v hodný čas použiteľná na rekultivačné a revitalizačné opatrenia. Hrúbka (celkové množstvo a kvalita) tejto skrývky sa v súčasnosti nedá odhadnúť nakoľko sa jedná o strmý sutinózny svah a nie je vopred zrejmý plošný záber skrývky.

Nerastné suroviny

V prípade pokračovania ťažby v južnej časti DP dôjde k vyťaženiu schválených zásob surovín na ložisku v rámci platného POPD v určených kvantitatívnych ukazovateľoch. Postupom ťažby by aj v tejto časti DP došlo k racionálnemu vyťaženiu bilančných zásob ložiska, ktoré sa upresní v POPD.

Voda

Požiadavky na vodu pri ťažbe a spracovania vyťaženej suroviny v určenej južnej časti DP sa nemenia oproti tým, ktoré sú popísané v správe o hodnotení. Odpadová voda tu nevzniká, dažďová voda bude odvádzaná do prirodzeného recipientu.

Doprava a energetika

Požiadavky na dopravu a energetické zdroje sa nemenia, nakoľko pôjde o štandartný postup ťažby a úpravy surovín ktorý sa nebude meniť od súčasnej technológie popísanej na inom mieste tohto oznámenia.

Ovzdušie

V zásade sa nemenia zdroje vplyvov na ovzdušie. Tieto pochádzajú najmä priamo z primárnej ťažby a úpravy surovín a jej dopravy v rámci priestoru lomu a mimo tento priestor. Zdrojom znečisťujúcich látok, ktoré sú najmä prachové častice (TZL – PM_{10}) sú najmä:

- vŕtacie práce, odstrely malého a veľkého rozsahu, nakládka a vykládka rúbaniny, primárne drvenie a triedenie, presypy z dopravných pásov, sekundárne a terciárne úpravy frakcií kameniva, vnútroareálová doprava a skladovanie finálnych výrobkov a komodít.

Okrem prachových časti výstupy predstavujú aj emisie z nákladnej dopravy. Na plynulé odvezenie produkcie z celého objemu ročnej ťažby je možné počítať priemerne s 80 dennými výjazdmi nákladných aut, celkovo bude prejazdov cca 160 nákladných aut denne. Pri nárazových investičných akciách sa počíta s ťažbou max. 650 000 t ročne. Odvoz takejto produkcie zabezpečí cca 155 NA denne, spolu 310 prejazdov NA.

Voda (technologická a pitná)

V prevádzke lomu sa nachádza studňa z ktorej sa odoberá podzemná voda využívaná ako úžitková voda. Odber vody zo studne nedosahuje hodnoty, ktoré by ovplyvnili režim podzemných vôd. Na pitné účely sa zabezpečuje len balená voda.

Odpadové vody

Odpadové vody vznikajú z dvoch základných zdrojov – polievaním a skrápaním priestoru lomu (cesty, svahy, manipulačný priestor a sklady spracovaných frakcií kameniva) v čase sucha horúceho počasia a odpadová sanitárna voda z prevádzky. Druhým zdrojom je dažďová voda, ktorá nie je súčasťou prirodzeného hydrologického režimu ale musí byť odvádzaná z priestoru lomu do recipientov.

Odpadová sanitárna voda sa odvádza do vlastnej ČOV a predstavuje spotrebu vody pre cca 10 pracovníkov prevádzky lomu. Priemerná ročná spotreba a likvidácie odpadovej vody je cca 420 m^3 za rok, tento údaj sa nebude meniť pri navrhovanej zmene. Voda používaná na skrápanie priestoru sa odoberá z určeného odberu Svidovského potoka. Takto použitá voda sa prirodzene vsiakava do podložia alebo odteká jarkami do okolitej pôdy.

Odpady

Otázka produkcie odpadov nie je pre zmenu činnosti relevantná nakoľko odpady sa produkujú pri ťažbe mimo činnosti, ktorej sa týka navrhované zmena. Odpady vznikajú pri spracovaní vyťaženej suroviny v prevádzke lomu. Jedná sa o odpad z ťažby – najmä nevyužité alebo znehodnotené alebo inak znečistené kamenivo, ktoré sa nedá použiť na výrobu frakcií. Takto vzniknutý odpad (kategória O, kód 01 01 02 a 17 05 04) je však len výnimočný a je len minimálna pravdepodobnosť vzniku takéhoto odpadu pri navrhovanej zmene činnosti.

V celej prevádzke nevznikajú odpady z ťažobného priemyslu podľa zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a nebudú vznikať ani pri realizácii zmeny navrhovanej činnosti.

Zdroje hluku a vibrácií

Produkcia hluku a vibrácií priamoúmerne súvisí s ťažobnou činnosťou a bude výstupom aj pre navrhovanú zmenu činnosti. Pre tento účel sa vychádza z údajov správy o hodnotení a najmä z Akustickej štúdii spracovanej odborne spôsobilou osobou Ing. V. Plaskoňom v decembri 2011 a ktorá je nezdieľnou súčasťou správy o hodnotení. Údaje a výstupy uvedené v tejto analýze sú plne relevantné. Modelovanie šírenia hluku v uvedenej štúdii však modelovo neriešila akustickú stopu prieniku impulzívneho hluku pri odstreloch, keď dôjde k postupnému odstraňovaniu morfologického hrebeňa v južnej časti DP. Je ale otázne, či sa dá takáto situácia namodelovať a akú tlmiacu funkciu má tento hrebeň.

Podľa uvedenej štúdii zdrojom hluku a vibrácií v procese dobývania a spracovania suroviny a prepravy k odberateľovi sú najmä tieto činnosti a technologické uzly:

- ťažobná činnosť, odstrely - trhacie práce veľkého rozsahu (cca 4 clonové odstrely za mesiac - týka sa celého lomu)
- a trhacie práce malého rozsahu (podľa vyhlášky SBÚ č. 71/1988 Zb. o výbušninách v znení neskorších predpisov),

- ťažba a nakládka suroviny strojnými mechanizmami, jej doprava k primárnemu drviču a vysýpanie,
- úprava vyťaženej suroviny na technologických zariadeniach (drvenie, triedenie, hluk z násypiek),
- ťažká nákladná doprava po komunikáciách.

Záverečné konštatovanie týkajúce sa hluku je, že aj po odťažení časti hrebeňa smerom k obci a jeho čiastočnom znížení bude technológia lomu akusticky tienená stenou lomu a v obci nedôjde k signifikantnému zvýšeniu hluku. Impulzný hluk pri odstreloch je obyvateľmi obce najviac subjektívne vnímaný. Trhacie práce sú však z časového hľadiska ojedinelé a preto sa na tento hluk nevzťahujú prípustné hodnoty. Maximálna hladina A zvuku pri ojedinelom výskyte nesmie prekročiť v miestach a v čase možného pobytu ľudí hodnotu 118 dB.

Zhodnotenie vplyvov zmenenej navrhovanej činnosti

Vplyvy na zdravie obyvateľstva

Postup ťažby sa bude realizovať od najvyššieho ťažobného rezu (od hrebeňa) v smere nadol a rez sa bude rozrušovať odstrelmi na severnej strane ťažobného rezu. To znamená, že hlukový impakt od odstrelu bez ohľadu na jeho kapacitu a objem, sa bude odrážať od jestvujúceho masívu v generálnom smere na sever a severozápad, teda v smere od obce. Najväčší predpoklad prenosu hlukového prejavu v smere na obce možno očakávať len pri rozrušovaní vrcholovej časti hrebeňa, ďalší postup bude v smere na dol na severnej časti lomu a jednotlivých takto vytváraných etáží. To znamená, že aj keby došlo k zvýšeniu hlukového impaktu na obec, tento prejav a vplyv bude len dočasný a krátkodobý pokiaľ sa nevyformuje záverná morfológia novej steny lomu a postupne dojde aj k jej sanácii a revitalizácii, teda k úkonom, ktoré prispejú k ďalšiemu útlmu hlukových prejavov v smere na obec. Napriek tomu, bude musieť navrhovateľ v čase ťažby vo vrcholovej časti hrebeňa prijať niektoré operatívne opatrenia na mitigáciu potenciálneho prejavu impulzného hluku z odstrelov a dohodnúť sa s predstaviteľmi obce a jej obyvateľmi ako tieto prejavy zmierniť alebo kompenzovať. Jedným z riešení je presný harmonogram odstrelov a udržiavanie stromovej vegetácie (lesného ekosystému) v ostávajúcej časti DP a v bezprostrednom okolí na severovýchodných a východných svahoch za DP v zdravom a vzrastlom stave po dohode s lesnou správou, prípadne prispieť k udržiavaniu a zakladaniu nových lesných porastov zameraných na tlmenie prejavov ťažby.

Ostatné vplyvy, na obyvateľstvo alebo ich prírastky z dôvodu postupu ťažby, spracovania nerastných surovín a dopravy z lomu sa neočakávajú a neboli verifikované.

Vplyvy na horninové prostredie

Účelom popísanej činnosti je ťažba nerastných surovín. V rámci právne vymedzeného DP, vypočítaných zásob surovín v ňom a povolenej ťažby v zmysle platných predpisov postupne dochádza k vyťaženiu nerastných surovín z horninového prostredia, čo môžeme hodnotiť ako vplyv, lebo tým sa súčasne zmenšujú zásoby surovín, ktoré sú určené na ťažbu a následné spracovanie. Tento vplyv je však nevyhnutným sprievodným znakom a nemá alternatívu.

Vplyvy na pôdu

Plocha DP bola trvalo vyňatá z funkcií lesa a to sa týka aj charakteru a kategórie lesnej pôdy. V tej časti DP, ktorých sa týka navrhovaná zmena v činnosti, a teda ďalšieho postupu ťažby cez hrebeň do južných svahov DP, sa nachádza pomerne tenká vrstva hlinito-skalnatej a sutinóznej pôdy, ktorá bude v predstihu pred započatím ťažby primárnej suroviny podľa možností a primerane premiestnená na vhodné miesto v lome tak, aby bolo možné ju použiť aj na rekultivačné opatrenia po ukončení ťažby v danom priestore. Nedá sa v súčasnosti odhadnúť a ani vypočítať o aké množstvá tejto skrývky ide a bude aj technickým problémom tento materiál uchovať pre rekultivačné práce. Pravdepodobne bude skrývka zhrnutá tak a do takého priestoru, ktorý umožní ťažobnej spoločnosti ju technikou rozprestrieť tam, kde bude použiteľná

pre rekultivačné a revitalizačné zahladenie následkov ťažby. Hlinitá skrývka sa takto následne využite a bude plniť funkcie pôdy pre revitalizačné opatrenia.

Vplyvy na biotu

Jedná sa o najzávažnejší vplyv v navrhovanej zmene činnosti, ktorý sa bude týkať zásahu do biotopov európskeho významu. Očakávaným výstupom z tohto procesu hodnotenia bude výber variantu, ako sa bude ďalej postupovať a na základe dohody so Správou NAPANT dôjde k presnému vyznačeniu plochy, za ktorú už ťažba nebude postupovať a ostane zachovalá až do doby rekultivácie vyťaženého priestoru a následné obdobie. Súčasný plošný výskyt oboch druhov biotopov európskeho významu Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180) a Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) sa zredukuje na mieru akceptovateľnú pre obe strany jednania. Ich zhoda a konsenzus sa upraví v dokumentácii POPD pre obdobie ťažby po roku 2019 ako aj ďalšími písomnými záväzkami danými oboma stranami.

Ťažbou dôjde aj k redukcii ostatných lesných ekosystémov na vyčlenenej ploche. Aj podobne ako pri pôde, z právneho hľadiska sa už nejedná o lesný porast a lesné pozemky, nakoľko boli trvalo odňaté z funkcií lesa. Je však nevyhnutné konštatovať, že dôjde k výrubu lesného porastu, drevín v rôznych vekových štádiách a zdravotnom stave. Dôsledok tohto výrubu je popísaný aj pri opise kumulatívnych vplyvov a že tento výrub môže spôsobiť aj destabilizáciu suťového svahu pred jeho odťažením. Preto bude nevyhnutné k výrubu pristupovať selektívne a len v tesne predpríprave plochy na ťažbu. Bude tiež potrebné zabezpečiť existenciu vysokých a dominantných stromov mimo vyčlenený priestor ťažby aby sa minimalizoval kumulatívny a synergický vplyv opísaný v následnej časti. Strata lesných drevín sa následne nahradí revitalizačnými opatreniami.

Vplyv na vyššie cicavce (napr. poľovnú zver) sa neočakáva, nakoľko táto má schopnosť uniknúť a nájsť si iné vhodnejšie a bezpečnejšie prostredie pre svoju existenciu. To sa týka aj druhov vtáctva. Niektoré budú ohrozené stratou hniezdnych biotopov (napr. dutinových stromov) a preto odporúčame po dohode so Správou NAPANT rozmiestnenie vtáčích búdok alebo hniezdnych podložiek na iných miestach v lese mimo dosah potenciálnej ťažby.

Vplyvy na vodstvo

Navrhovanou zmenou sa bude postupovať v ťažbe vo vyčlenenej ploche DP. V tejto časti DP sa nenachádzajú žiadne toky, pramene alebo lesné mikromokrade. Je len minimálna potenciálna pravdepodobnosť, že ťažby by mohla mať vplyv na tok Jalovičí potok južne od DP napr. splachom zemín do jeho prítokov alebo iných nečistôt. Táto pravdepodobnosť je však minimálna až nulová, odporúčame však túto situáciu sledovať.

Hodnotenie kumulatívnych a synergických vplyvov na životné prostredie

Uvedené hodnotenie vychádza z modelu kumulácie takých vplyvov a externalít, ktoré svojím synergickým vplyvom môžu znásobiť prírastok negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Pri povrchovej ťažbe nerastných surovín je takýto kumulatívny efekt bežným javom a je aj často ovplyvnený napr. technologickou disciplínou, dodržiavaním pravidiel, noriem a zákonov ale aj klimatickou situáciou alebo viacerými neočakávanými externalitami. Nie je preto jednoduché zadefinovať, ktoré z vplyvov môžu v kumulatívnom efekte spôsobiť také dôsledky, ktoré sú predvídateľné ale bežne sa neprejavujú. Vychádzajú zo správy o hodnotení a hodnotenia jednotlivých vplyvov ako aj z viacerých návštev predmetného lomu dokážeme indikovať nasledovné potenciálne kumulácie vplyvov a ich synergický efekt na životné prostredie a zdravie ľudí:

Vplyvy (kumulatívne a synergické) na obyvateľstvo

Synergický efekt, ktorý by sa mohol prejaviť, je potenciálne nevylúčiteľný v čase ťažby suroviny vo vrcholovej časti hrebeňa na juhovýchodnom okraji DP. Kumulácia hlukového impaktu a prenosu prachových častí najmä počas odstrelov (impulzívny výbuch - hluk, senzitívne vnímanie odstrelu a prach pri suchom a teplom počasí a smere vetra od lomu smerom na obce Malužiná - v smere na východ od lomu), sa modelovo, resp. potenciálne nedá úplne vylúčiť.

Synergia týchto vplyvov je podmienená najmä smerom a intenzitou vetra, ktorý by bol schopný preniesť do obytnej zóny obce hlukový prejav a súčasne aj emisie prachu z odstrelu. Ako je uvedené vyššie, k týmto odstrelom pri bežnej prevádzke dochádza 1-2x mesačne a preto sa nedá predpokladať, kedy by došlo k synergii týchto efektov s uvedeným kumulatívnym vplyvom. Na elimináciu synergického vplyvu sú možné nasledovné postupy:

- sledovať klimatické pomery (silu a smer vetra, teplotu, vlhkosť) a pokiaľ je možné realizovať odstrely v presne stanovenom čase, keď sú vhodnejšie veterné a teplotné pomery,
- vytvoriť si zásobu primárnej rúbaniny na ďalšie spracovanie vo vhodnejšom termíne, napr. počas dažďov, keď tento tlmí jednak hluk a jednak zabraňuje vzniku prachu,
- primerane a včas pristúpiť k sanácii a revitalizácii odťaženej hrebeňovej časti tak, aby sa vhodnou úpravou terénu prispelo k mitigácii synergických vplyvov,
- udržiavať okolité lesné porasty v dobrom zdravotnom a vekovom stave.

Vplyvy (kumulatívne a synergické) na krajinu

Synergické vplyvy na krajinu sú prejavy vnímané subjektívne a na ktoré mimoriadne vplývajú interné a externé faktory človeka, ktorý vníma premeny krajiny. Povrchovou ťažbou dochádza k novému tvaru morfológie, na ktorý sme boli zvyknutí a ktorý v pozorovateľovi môže vyvolávať rôzne vnútorné hodnotenie (vnímanie, pocity). Zmena krajiny a reliéfu (geomorfológie) je však nevyhnutným sprievodným javom každej ťažby a získavanie prírodných surovín je na druhej strane primárnym predpokladom ekonomickej stability a rozvoja spoločnosti. Synergické vplyvy na krajinu je možné v súvislosti s uvedenou činnosťou zadefinovať nasledovne:

- dôjde k odstráneniu hrebeňovej časti medzi Jalovičiou dolinou a vlastným súčasným lomom v úrovni, ktorá vznikne po dohode so Správou NAPANT (to sa týka aj výškového horizontu popísanom vyššie, keď ťažba postúpi do konkrétne výšky v rámci DP),
- otvoria sa nové vizuálne priehľady a do určitej doby aj pohľad na umelú morfologickú črtu krajiny danú ťažobným rezom a konečným profilom lomovej steny,
- chvíľu potrvá, kým sa zahladia následky povrchovej ťažby jednak sanáciou a revitalizáciou vyťaženého priestoru a jednak prirodzeným zvetraním hornín v lomovej stene a postupným zarastaním vegetáciou,
- dôjde k porovnávaniu charakteru a hodnoty krajiny v okolí lomu, kde táto predstavuje národný park a významné turistické centrum s krajinným technickým a fyzickým novotvarom, ktorý vzniká povrchovou ťažbou, často krát aj s kritickým subjektívnym názorom, že to do predpolia chráneného územia nepatrí.

Vplyvy a kumulatívne vplyvy na životné prostredie ako celok

Vyššie uvedené potenciálne ale málo pravdepodobné synergické vplyvy sa týkajú len navrhovanej zmeny činnosti tak, ako je opísaná vyššie. Predpoklad ich kumulácie a synergie vychádza len z modelovania zriedkavých klimatických situácií alebo z možnosti a preferencii subjektívneho hodnotenia konečného efektu a vplyvu. Spolu s očakávanými vplyvmi sú tieto uvedené v tabuľke č. 1 oznámenia.

Z uvedeného vyplýva, že oproti schválenej činnosti (ťažby surovín a jednotlivých fáz jej úprav na jednotlivé komodity a dopravu), ktoré sú uvedené v správe o hodnotení ako aj v záverečnom stanovisku MŽP SR, sa v navrhovanej zmene neobjavujú žiadne iné alebo podstatné vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ich násobky alebo kumulácie so synergickým efektom. Hlavný vplyvy navrhovanej zmeny sú dané predmetom činnosti a ktoré sú jej nevyhnutnou a bezprostrednou súčasťou po dobu vykonávania tejto činnosti. Dohodnutým riešením postupu ťažby sa zachová primeraná plocha biotopov európskeho významu tak ako je to uvedené vyššie.

Sú to tieto vplyvy a ich synergia:

- dohodnutý zásah do vyčlenenej časti lesných biotopov európskeho významu v rámci južnej časti DP plošne vymedzeného v súlade s požiadavkami ŠOP SR, Správa NAPANT a orgánov štátnej správy ochrany prírody,
- postupné vyťaženie a odstránenie horninového podložia ako ložiska nerastných surovín určené na vyťaženie v rámci schváleného DP,
- s tým súvisiaca zmena morfológie terénu (krajiny) v rámci DP a odstránenie časti vrcholu hrebeňa medzi súčasnou plochou lomu a Jalovičiou dolinou,
- emisie prachu z ťažby a úpravy najmä v suchom a teplom, veternom období,
- produkcia impulzívneho hluku.

Ostatné vplyvy z ťažby a úpravy surovín, ktoré sú monitorované aj v súčasnosti, ostávajú bez zmeny. Sú nezdieľnou súčasťou schválenej činnosti, ktorá prebieha a bude sa vykonávať aj v budúcnosti v rámci schválenej činnosti v DP.

Nakoľko zásah do vrcholovej morfológie hrebeňa sa javí ako najpodstatnejší a najviac verejnosťou vnímaný zásah do prírodného a krajinného prostredia, v tejto súvislosti sa odporúča a zaväzuje navrhovateľa, aby pri schválení uvedenej zmeny sa spracoval projekt súčasnej rekultivácie a revitalizácie vyťaženého priestoru tak, aby terénny novotvar sa dal zharmonizovať so svojim okolím a aby aj pod vplyvom času splynul so svojim okolím a nevytváral dominantnú technickú štruktúry v krajine. Preto už pri postupe ťažby v najvyššom ťažobnom reze odporúčame postupovať spôsobom, aby ťažba vytvorila vhodnú morfológiu pre následnú revitalizáciu blízku okolitému prírodnému prostrediu. Aj strata biotopov európskeho významu sa bude dať kompenzovať a to najmä na základe dohody so Správou NAPANT na revitalizačné a kompenzačné opatrenia v okolitých lesných ekosystémoch, najmä na území NAPANT, kde by navrhovateľ vhodným a primeraným spôsobom kompenzoval uvedenú stratu biotopov EV (napr. podporou vhodnej výsadby v degradovanom alebo poškodenom lesnom celku). Je viacero možností na kompenzačné a revitalizačné opatrenia na ktorých sa dá dohodnúť a nájsť vzájomný súlad záujmov a kooperáciu.

Vhodná a v pravý čas realizovaná sanácia a rekultivácia vyťažených priestorov v rámci celého DP je vhodnou kompenzáciou za zásah do biotopov s tým, že takáto revitalizácia by mala mať hlavný cieľ dosiahnuť taký charakter vyťaženého a vyčisteného lomu, ktorý by bol plne v súlade s okolitými ekosystémami a ekosozologickými hodnotami okolia. Ponuka budúcich skalných stien z lomu by sa mohla stať jadrom a potenciálom nových biotopov v budúcnosti ako aj napr. hniezdiskami početných druhov vtáctva. Pre tento účel je však nevyhnutné pripraviť vhodný projekt rekultivácie a revitalizácie (ekologickej reštaurácie) celého lomu a navrhovateľ musí byť pripravený ho priebežne realizovať a to vysoko nad rámec požiadaviek na sanáciu vyťaženého priestoru vyplývajúceho z banských predpisov.

VI. PRÍLOHY

1. Informácia, či navrhovaná činnosť bola posudzovaná podľa zákona

Navrhovateľ vykonáva schválenú banskú činnosť - ťažbu nerastnej suroviny na ložisku DP Liptovská Porúbka - Malužiná do roku 2019. V predstihu a na základe vyvolaných potrieb riešila v roku 2013 problematiku ťažby spracovaním správy o hodnotení vplyvov ťažby schválenej POPD do roku 2019 a celý proces posudzovania vplyvov podľa zákona bol ukončený vydaním záverečného stanoviska Ministerstva životného prostredia SR č. 435/2013-3.4/jm z 14.6.2013 k Správe o hodnotení navrhovanej činnosti „Liptovská Porúbka, ťažba a úprava stavebného kameňa“ z júna 2012 spracovanej spol. Envigeo, a.s. Banská Bystrica. Na základe uvedeného záverečného stanoviska a vznesených opatrení a požiadaviek ako aj na základe rokovaní so Správou NAPANT bolo preto v rokoch 2014 – 2015 dohodnutý ďalší postup, ktorý je predmetom tohto oznámenia o zmene navrhovanej činnosti.

2. Mapy širších vzťahov a ostatné mapové prílohy

1. Záverečné stanovisko MŽP SR č. č.435/2013-3.4./jm z 14.6.2013.
2. Výrez z bansko-topografickej mapy s líniami hranice DP so znázorneným riešením postupu ťažby podľa variantu 1 opísaného v časti III.2.3.
3. Mapa výskytu biotopov podľa štúdie Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka – Malužiná a indikácia variantu č. 1 riešenia.
4. Ortofoto snímka s lokalizáciou navrhovanej zmeny v postupe ťažby a južných hraníc DP dohodnuté so Správou NAPANT – spoločný variant 2 opísaného v časti III.2.3.
5. Priestorový model a predstava lomu po ťažbe vo východnej časti DP.

3. Výpis z katastra nehnuteľnosti

Relevantné výpisy z katastra nehnuteľností týkajúce sa DP sú uvedené v cit. správe o hodnotení. Dotknuté územie zmenou navrhovanej činnosti sa nachádza na parcele KN-C č. 1870/9 v katastrálnom území Liptovská Porúbka. Predmetný pozemok je evidovaný ako ostatná plocha ale v súčasnosti aktuálny list vlastníctva k predmetnej parcele nebol založený.

4. Dokumentácia k zmene navrhovanej činnosti

Šibík J., 2010. Analýza stavu biotopov európskeho významu v areáli dobývacieho priestoru Liptovská Porúbka - Malužiná)

Stanová V., Valachovič M. (eds.). 2003. Katalóg biotopov Slovenska. Daphne – IAE, Bratislava)

Viceníková A., Polák P. (eds). 2003. Európsky významné biotopy na Slovensku, ŠOP SR, Banská Bystrica

Správa o hodnotení vplyvov na životné prostredie navrhovanej činnosti – Liptovská Porúbka – Malužiná, ťažby a úprava stavebného kameňa. ENVIGEO, Banská Bystrica 2012

Záverečné stanovisko MŽP SR č. č.435/2013-3.4./jm z 14.6.2013

Straka, P. 2013. Odborný posudok k navrhovanej činnosti.

VII. DÁTUM SPRACOVANIA OZNÁMENIA

7. August 2016

VIII. SPRACOVATEĽ OZNÁMENIA, ADRESA, PODPIS

RNDr. Peter Straka, PhD.
Fialkové údolie 43
81101 Bratislava

IX. PODPIS OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

Ing. Ľudovít Kováč

Riaditeľ spoločnosti
EUROVIA-Kameňolomy, s.r.o., Košice